

HÍRADÓ

Bulgária nemzeti ünnepén

XVI. ÉVFOLYAM, 38. SZÁM

ÁRA: 1,50 FORINT

1972. SZEPTEMBER 16.

Az NDK és Finnország megállapodott a diplomáciai kapcsolatok felvételében

Az NDK és a Finn Köztársaság képviselői között Berlinben és Helsinkiben lefolyt tárgyalások sikeres befejezéséről közleményt adott ki a Német Demokratikus Köztársaság külügyminisztériuma.

A közlemény szerint a tárgyalások eredményeként parafáltak egy egyezményt, amelynek értelmében a Német Demokratikus Köztársaság és Finnország nagyko veti szinten felveszi egymással a diplomáciai kapcsolatokat.

A tárgyalások eredményeként parafáltak egy másik egyezményt is a két ország közötti kapcsolatok rendezéséről. Eszerint a felek kapcsolataikat a szuverén egyenjogúság, a területi integritás és a politikai függetlenség elvei alapján erősítik és továbbfejlesztik, erőfeszítéseket tesznek a biztonság megeremtéséért és a tartós békéért, különösen a keleti-tengeri térségben. A két állam a köztük esetleg felmerülő problémákat kizárólag békés eszközökkel kívánja rendezni, és az ENSZ alapokmányának megfelelően lemond az erőszak alkalmazásáról vagy az erőszakkal való fenyegetésről. Az NDK tiszteletben tartja Finnország törekvését a nemzetközi béke és biztonság erősítésére, valamint semlegességét politikájának megvalósítására, amelynek keretében Finnország baráti kapcsolatokat kíván fenntartani minden állammal.

A latin-amerikai országok keresik az együttműködést a szocialista országokkal

Hollai Imre külügyminiszter-helyettes nyilatkozata

Hollai Imre külügyminiszter-helyettes, aki három latin-amerikai országban — Venezuelában, Uruguayban és Braziliában — tett látogatást, útjának tapasztalatairól, a Magyar Népköztársaság és a latin-amerikai országok kapcsolatairól nyilatkozott az MTI-nek.

Emondotta, hogy Magyarország és egyik-másik latin-amerikai ország kapcsolatai tradicionálisak, másokhoz fűződő kapcsolataink újabb keletűek; e kapcsolatok fejlődése az utóbbi években meggyorsult, a diplomáciai képviseletek száma és a képviselők szintje emelkedett. A latin-amerikai országok érdeklődése fokozódott a többi ország, így a szocialista országok iránt is, és kedvezőbbé váltak ezekben az országokban a belső feltételek is a kapcsolatok kiterjesztéséhez. A külügyminiszter-helyettes hangsúlyozta, hogy a magyar közvélemény is igen nagy érdeklődést tanúsít a latin-amerikai országok, főképp a szocialista Kuba és a Chilei Köztársaság iránt.

Magyarország és a latin-amerikai országok kapcsolatainak történetében jelentős átlomlás volt Timár Mátyásnak, a Minisztertanács elnökhelyet-

tesének Argentínában, Chilében, Peruban és Ecuadorban tett tavalyi látogatása. Ami a mostani látogatást illeti, Hollai Imre Venezuelában dr. José Alberto Zambrano külügyminiszter-helyettes tavalyi magyarországi látogatását viszonozta, Uruguayban egy szintén tavalyi meghívásnak tett eleget, a Brazil Szövetségi Köztársaságban pedig a fővárosban, Brasiliában az új magyar követségi épület felavatása tette aktuálissá a külügyminiszter-helyettes látogatását.

Valamennyi meglátogatott országban nagy érdeklődés mutatkozott a Magyar Népköztársaság szocialista külpolitikája iránt. E három államban is keresik, hogy milyen helyet kell országaiuknak elfoglalniuk a nemzetközi politikai életben; az önálló gazdaságra és a független politikára való törekvés arra a felismerésre vezetett, hogy a szocialista országokkal keressék az együttműködést, mivel a szocialista országok betartják a kölcsönös érdekek, az egymás iránti tisztelet és a belügyekbe való be nem avatkozás elvét. A korábbi orientációnál szélesebb horizontokat kereső gazdasági és politikai

törekvések jelzik, hogy ezek az országok szükségét érzik a szocialista országokhoz fűződő kapcsolataik kibővítésének, látják és keresik a lehetőségeket ahhoz, hogy a korábbi helyzetten túllépve, sokoldalúbbá tegyék kapcsolataikat a világ más térségeiben levő országokkal is.

A megbeszéléseken a magyar külpolitika ismertetése mellett több olyan kérdés is szóba került, amelyeknél — a kölcsönös tájékoztatáson túl — együttműködési lehetőség is mutatkozik a nemzetközi szervezetekben. A tárgyaló felek teljes mértékben egyetértettek abban, hogy szükség van az eszmecsereket fenntartására, még olyan kérdések tekintetében is, amelyekben nézeteink nem találkoznak a közeljövőben. Ami az eszmecsereket folytatásról, megállapodásról szóló kérdésről, hogy októberben a magyar-brazil gazdasági vegyesbizottság üléseire Magyarországra érkezik a brazil külügyminisztérium kelet-európai ügyekben illetékes főtűkárhelyettese, hogy a gazdasági kérdéseken túl a két ország más jellegű kapcsolatairól is tárgyaljon — mondotta nyilatkozatában Hollai Imre külügyminiszter-helyettes.

1944. szeptember 9-én a bolgár nép legjobbjai, a kommunisták vezetésével, s szoros fegyverbarátságban a szovjet hadsereg egységeivel, lerázták magukról a fasiszta diktatúrát, kikiáltották a néphatalmat. A 28 évvel ezelőtt vívott küzdelem súlyos véráldozatot követelt, 30 ezer bolgár hazafi adta életét országa függetlenségéért, szabadságáért. S nemcsak Bulgária felszabadításából vették ki a részület, a szovjet hadsereg oldalán küzdöttek a hitlemisták teljes vereségéig. Hazánk, Magyarország felszabadításáért is több ezer bolgár harcos halt hősi halált a csatatéren.

A néphatalom kihirdetése után Bulgáriában megkezdődhetett az újjáépítés, a küzdelem a szocialista társadalom megeremtéséért. Fél évezredes török uralom, majd a cári rezsim kizsákmányolásának az örökségét kellett végleg felszámolni. Újjá kellett szervezni a mezőgazdaságot, megeremteni az országban a háború előtti időokban úgyszólván hiányzó modern nagyipart.

A bolgár párt- és állami szervek vezetésével világ-méreteken is számottevő sikereket ért el ebben a munkában. Alljon itt néhány adat ennek a munkának a gyümölcseiről: tavaly az ipar termelése 9,5 százalékkal múlta felül az 1970-es évét, s ami külön öröndetes jelenség a modern gazdaságra jellemző gépgyártó és fémgyártó ágazatok jóval az átlag felett, 15,7 százalékkal adtak több árut, mint a megelőző évben. Nemcsak a gépipar járt az élen a fejlődésben, hanem — mint az 1966. és 1970. közötti ötödik öt éves terv adatai mutatják — nagyon gyorsan növekedett az elektromosenergia-termelés (évi átlagban 13,2 százalékkal), a vegyipar (21,7 százalékkal). A BKP tavaly áprilisban megtartott X. kongresszusán kijelölték az ország-építő munka további fő irányát: a gazdaság fejlesztésével mind tökéletesebben kielégíteni a lakosság szükségleteit.

A mostani világhelyzetben, amelyben a békés egymás mellett élés elve mind nagyobb teret nyer, különleges jelentősége van kontinensünknek, Európa biztonságának. A földrészt békéjéért folytatott küzdelemben a Bolgár Népköztársaság fontos szerepet játszik az európai biztonsági értekezlet mielőbbi összehívásáért, a Balkán népeknek kölcsönös megeremtéséért vívott harcban. Külpolitikájuk alapja — és ezt gyakorlati lépéseik igazolják — a szoros barátság és együttműködés a Szovjetunióval, a többi szocialista orszaggal.

Amerikai vadászbombázók több száz bevetésben támadták a VDK és Dél-Vietnam területét

Heves harcok a Saigon-Phnom Penh főútvonal területén

Amerikai vadászbombázók 200 bevetésben támadták a VDK és 320 bevetésben Dél-Vietnam területét. A demokratikus Vietnam ellen intézett újabb légitámadások fő célpontja Haiphong kikötőváros, valamint Vinh és Dong Hoi körzete volt.

Dél-Vietnamban az amerikai taktikai légi erők egységei négy katonai körzet felszabadított területeit bombázták. Bombaterhüket elsősorban a déli ország két legészakibb tartományára, Quang Tri és Thua Thien területeire, és Saigon közvetlen környékére szorult.

Ugyanezen idő alatt B-52-es amerikai repülőerők — a legfrissebb jelentések szerint — összesen 35 bevetésben bombázták a VDK sűrűn lakott területeit és Dél-Vietnam felszabadított térségeit.

Az UPI amerikai hírügynökség tudósítója szerint a dél-vietnami főváros közvetlen közelében, a városközponttól 20-35 kilométerre igen erős összecsapások voltak a rezsim alakulatai és a felszabadító erők gyalogsága között. Saigonban napirendre került a fő-

város közvetlen védelme. A Thieu-rendszer főparancsnoksága 800 főnyi különítményt hozott létre azzal a feladattal, hogy Saigon védelmét ellássa, Saigonban olyan hírek keringenek, hogy a főváros közvetlen közelében a felszabadító erők 1500 főnyi alakulata hajt végre rajtaütéseket.

Heves harcok dúltak a dél-vietnami népi felszabadító erők és a Thieu-rezsim harci alakulatai között a Saigont Phnom Penhhez összekötő 1. számú főútvonaltól mintegy kilenc kilométerre északra, Khiem Kanh város közvetlen közelében. E stratégiai fontosságú főútvonal két hosszabb szakaszát a napokban ellenőrzésük alá vonták a felszabadító erők.

Változatlanul tartanak a fegyveres összecsapások az északi fronton levő Quang Tri tartományi székhely térségében.

A népi erők a déli ország-résben levő hadászati fontosságú Que Son völgyének bejáratánál rohammal elfoglaltak több falut, és menekülésre készítették a saigoni báncsapatokat.

Az izraeli légi erők védtelen libanoni és szíriai menekülttáborokat, lakott helyeket bombáztak

Az izraeli légi erők több bevetésben súlyos bombatámadásokat intéztek Libanon és Szíria ellen. Nyugati hírfüggetlenek a támadásokat nem hozták összefüggésbe a müncheni gerillamerénylettel, izraeli vezetők előzetes nyilatkozataiban azonban nem hagynak kétséget Tel Aviv megtorló szándékáról. Az izraeli repülőgépek védtelen palesztin menekülttáborokra és sűrűn lakott helységekre szánták le bombaterhüket. A megtámadott menekülttáborok egyikén sincs gerillatámaszpont. Az első jelentések szerint 32 személy — köztük három kisgyermek — meghalt, 27 megsebesült.

Az AP, az AFP és más nyugati hírfüggetlenek a következő jelentést adták ki:

Az izraeli légi erők gépei mélyen behatoltak Szíria és Libanon területére, s palesztin menekülttáborokat bombáztak. A hirtel Avivban és Bejrútból egyaránt megerősítették.

Tel Avivból érkezett jelentés szerint a gépek Észak-Libanonban három, összesen 11 000 lakosú palesztinai menekülttábor támadtak Tripoli közelében. Az izraeli légi agresszió méreteit tekintve felülmúl minden korábbi, Libanon ellen végrehajtott megtorló akciót.

A Szíriába behatolt harci gépek hét palesztin táborát árasztottak el bombákkal, s mintegy hat kilométerre megközelítették a szíriai fővárost. Az 1967-es háború óta elsők ízben hatoltak be ilyen mélyen Szíria területére az izraeli agresszor vadászbombázói.

Egy szíriai diplomata nyilatkozata részleteket tartalmaz a barbár bombázásokról.

Egyetlen palesztin gerillabázis sincs az izraeli légi erők által támadott szíriai helységeket — jelentette ki az AFP tudósítójának Ah-

med Karim, Szíria párizsi nagykövete.

A diplomata közlése szerint az izraeli harci repülőgépek egy szíriai menekülttábor, egy másik, szíriaiak és palesztinaiak lakta tábor, egy várost, egy üdülőhelyet és falut bombáztak. A támadás célpontjai között szerepel például a Saham el Golan tábor, amelynek százezer lakója az 1967-es háború során vált földönfutóvá, és kényszerült elhagyni a Golan-fennsíkot lévő otthonát.

A nagykövet hangsúlyozta, hogy sem Szíriát, sem más arab államokat nem lehet felelőssé tenni azokért az akciókért, amelyeket „a hazájukból elüldözött, megfélemlített és emigrálásra kényszerített palesztinaiak követtek el”.

Bejrúti illetékes forrásból származó értesülés szerint az izraeli gépek terrortámadása

nyomán Szíria légterét lezárták a polgári légitrafalomból.

Röviddel a bombázások előtt Abba Eban izraeli külügyminiszter sajtótájékoztatót tartott, és ezen fenyegetően kijelentette: — A béke háttérbe szorult, Izrael számára a fő kérdés a terrorizmus elleni harc. Ezután következtet az izraeli kormány által korábban is bejelentett „megtörlés”: a védelem nélküli menekülttáborok és más lakott helységek, polgári lakosok légi bombázása.

Az AFP jelentése szerint Libanon úgy határozott, hogy panaszt nyújt be a Biztonsági Tanácshoz a területe ellen végrehajtott izraeli légitámadás miatt — közölték Bejrútból hivatalos forrásból.

Úgy tudják, Libanon annak lehetőségét is fontolóra veszi, hogy a Biztonsági Tanács összehívását kérje.

Megerősítették az őrséget az arab és izraeli képviselők előtt

Hivatalos letartóztatási parancsot adtak ki Műnchenben a három életemben maradt palesztin terrorista ellen, 12-szeres gyilkosság és 11 rendbeli túszszerszés vádjával. Első kihallgatásukon a letartóztatottak elismerték, hogy részt vettek az olimpiai faluban elkövetett támadásban, de tagadták, hogy a faluban és a repülőtéren fegyverüket használták volna.

Bejrúti értesülések szerint a Fekete Szeptember elnevezésű szervezet — amelynek tagjai a véres kimenetelű emberrelást végrehajtották — a

holttestek átadását és a bebörtönzöttek szabadon bocsátását követelte a bonni kormánytól, és a követelés teljesítésének elmaradása esetére közelebről meg nem nevezett súlyos következményeket helyezett kilátásba.

Bonnban, Frankfurtban és Műnchenben rendőrfőnökök megerősítették az arab országok és Izrael képviselői előtt az őrségeket.

Brandt kancellár állást foglalt amellett, hogy a történekről állítsanak össze pontos és elfogultlan, mindenre kiterjedő dokumentációt.

A bonni arab nagykövete nyilatkozata

Mértéktartó nyilatkozatban határozták el magukat a bonni arab diplomáciai képviselők vezetői a palesztin terroristák müncheni merényletétől. Ugyanakkor erőiesen

visszautasították mindazokat a törekvéseket, amelyek az arab kormányokra hárítják a felelősséget a terrorakciókért s a túszok kiszabadításának kudarcáért.

Befejeződött a genfi leszerelési értekezlet nyári ülésszaka

Véget ért a genfi leszerelési értekezlet nyári ülésszaka, amely június 20-án kezdte meg munkáját.

Alekszej Roscsin szovjet fődelegátus a leszerelési értekezlet zárulásán mondott beszédeben egyebek között megállapította: annak, hogy a bizottság a jelen ülésszakon nem volt képes konkrét megállapodást kidolgozni a leszerelés valamilyen problémájáról, az az oka, hogy bizonyos tagállamok részéről hiányzott a készség a politikai döntések meghozatalához.

A szovjet fődelegátus emlékeztetett rá, hogy a vegyi fegyverek betiltásához kedvező feltételek jöttek létre, mint hogy a genfi leszerelési bizottság számos tagja támogatja a szocialista országok ezzel kapcsolatos javaslatát. A leszerelés legfőbb problémájának nevezte az atomháborús veszély kiküszöbölését. Mint mondta, legfőbb feladat olyan eszközök és módok felkutatása, amelyek elvezetnek a nukleáris fegyverkezés verseny korlátozásához és befejezéséhez, végül pedig az atomfegyver teljes betiltásához.

A szovjet fődelegátus a továbbiakban azt hangsúlyozta, hogy még több állammal kellene csatlakoznia a fegyverkezés korlátozásáról, valamint a leszerelésről már aláírt sokoldalú megállapodásokhoz. Roscsin a föld alatti nukleáris kísérletekkel kapcsolatban megismételte azt a szovjet álláspontot, hogy az ilyen természetű kísérletek betiltása után nemzetközi eszközökkel kell végrehajtani az ellenőrzést. Végezetül felszólította a leszerelési bizottság tagállamait, „hosszanak meg minden szükséges intézkedést a leszerelési világkonferencia előkészítésére és összehívására”.

Az Al Ahram szerint:

a Közös Piac országai tervet készítettek a közel-keleti válság megoldására

Szíriai lap óvja az arabokat az illúzióktól

Kairói lapok közlése szerint a Közös Piac tagállamai kezdeményező lépésre készülnek a közel-keleti válság megoldására.

Az Al Ahram ismerteti az úgynevezett párizsi dokumentumot, amely összefoglalja a Közös Piac országai koncepcióját. A titkos okmány bevezetésében szerepel, hogy az erőszakos területszerzés megengedhetetlen, az izraeli erőket vissza kell vonni az 1967-es agressziót megelőző határokra, bár kisebb határkiigazításokra sor kerülhet valamennyi érdekelt fél beleegyezésével. A határ mindkét oldalán demilitarizált zónát létesítenek, s öt éven át az ENSZ-megfigyelők gyakorolnak ellenőrzést, kollektív biztonsági garanciákat léptetnek életbe. Jeruzsálemet és a város szent helyeit nemzetközi igazgatás alá helyezik, a palesztinai kérdést a palesztinai szabad akarata, az érdekelt arab államok megállapodása és az ENSZ-határozatok alapján oldják meg.

Abból kiindulva, hogy az olajimportőr nyugat-európai államok érdekelték a közel-keleti válság rendezésében és annak eredményeként a Suez-csatorna újra megnyitására, Kairó nagy reményeket fűz egy esetleges nyugat-európai kezdeményezéshez. E várakozással függ össze, hogy Ghaleb egyiptomi külügyminiszter az ENSZ-közgyűlés ülészaka

előtt látogatást tesz több nyugat-európai országban. Egyiptom egyrészt arra számít, hogy megnyílnak a nyugat-európai piacok az egyiptomi fegyvervásárlások előtt. Egyes sajtójelentések szerint Anglia hajlandóan mutatkozik bizonyos egyiptomi fegyvermegrendelések teljesítésére.

A szíriai Baath-párt lapja indokoltan figyelmeztetett arra, hogy az arabok nem várhatnak sokat Nyugat-Európa-tól. Ehhez hozzáfűzték: mindenekelőtt nem várhatják azt, hogy a Közös Piac tagállamai saját érdekeikből kiindulva összetűzésbe kerülnek az izraeli agresszió fenntartásában érdekelt Egyesült Államokkal. Annál inkább fennáll a veszélye annak, hogy a válság megoldatlanságát és az arab illúziókat kiharcolva a nyugat-európai tőkésországok fokozzák politikai, gazdasági, esetleg katonai befolyásukat az arab államokban.

Az Al Ahram által ismertett békés megoldással ellentétben Szadek tábornok, egyiptomi hadügyminiszter a fegyveres erők lapjában közölt nyilatkozatában hangsúlyozta, hogy az 1967-ben megszállt arab területek felszabadításának egyedüli útja a fegyveres harc. Hozzátette: Egyiptom tovább folytatja politikai erőfeszítéseit, hogy minél kedvezőbb feltételeket teremthessen e feladat teljesítéséhez.

A müncheni események nemzetközi visszhangja

A müncheni merénylet még mindig foglalkoztatja a világsajtót. Több országban politikai nyilatkozatok az eseményekről. A reagálások alapjaiban a terrorakció elítélése, bírálata és annak hangsúlyozása, hogy a müncheni provokáció szemben áll az olimpiai eszmével, az emberi megbékélés, az emberi szolidaritás ünnepével. Természetesen a visszhang nem egyetelmű, hallatszanak másfajta hangok is; vannak, ahol igyekeznek politikai tökéletességét a tragikus eseményekből.

A nyugatnémet lapok odatételek szentelnek az eseményeknek, és szinte kivétel nélkül felvetik a felelősség kérdését. A két frankfurti újság, a konzervatív Allgemeine Zeitung és a szociáldemokratákhoz közelálló Rundschau egyaránt azt írja, hogy Izrael szűkítette az NSZK cselekvési szabadságát, amikor megtagadta a kétszáz arab fogoly szabadon bocsátását. Az izraeli kormányhoz a véleménye — írják —, hogy nem szabad engednie a zsarolásnak, hideg logikáról árulkozik, viszont növelte a kockázatot és a túszok életét fenyegető veszélyt.

A szocialista országok sajtóorgániumai elítélik a támadást. A prágai rádió kommentárjában megjegyzi: a merénylet mérhetetlen erkölcsi károkat okozott az arab felszabadítási mozgalomnak, noha ezek a szélsőséges osztagok már korábban önmagukat zárták ki e mozgalom soraiból. A bolgár Rabotnyicseszkó Delo szerkesztőségi megjegyzésben foglal állást. „Senkinek nincs joga kezdet emelni az olimpiára, egy nemzetközi vívmányra, senkinek sincs joga bemocskolni az ifjúságnak, az erőnek és a szépségnek ezt az ünneptét.”

A párizsi l'Humanité ugyanazok elítéli a támadást.

„Mindenki láthatja, mekkora előnyt húznak a történelemből az imperializmus és a reakció erői, akik leplezni próbálják önnön felelősségüket a Közel-Kelettel kapcsolatban, ahol több mint egymillió palesztin 24 év óta szülőföldjéről elűzve él.”

A tragédiáról Mahmud Kasszem, az egyiptomi ENSZ-delegáció helyettes vezetője kijelentette: kormánya „elhatározza magát az erőszakról és terrorizmusról”. El Zajtol hivatalos egyiptomi kormányzóvizó viszont azt hangsúlyozta, hogy az izraeli sportolók és arab gerillák haláláért minden felelősség az NSZK kormányát terheli. Ez az állásfoglalás nem sokkal elhangzása után éles visszautasításra talált Bonnban. Nyugatnémet megfigyelők szerint az események nyomán feszültebbé vált az NSZK és az arab államok viszonya. Csak a közelmúltban létesült Egyiptom és a Német Szövetségi Köztársaság között diplomáciai kapcsolat. (Az egyiptomi lapok is a nyugatnémet rendőrséget teszik felelőssé az akció tragikus kimeneteléért.) Az Al Akhbar úgy véli, hogy az erőszak alkalmazása a palesztinai részéről közvetlen és elkerülhetetlen eredménye annak a bűncselekménynek, amelynek áldozata maga a palesztinai nép. Az Al Gumhurija egészen odáig megy el, hogy kijelentse, „a gerillaakció mindig a törvényes védekezés eszköze volt és maradt az ellenséggel szemben”.

Husszein, jordániai király, akit rendkívül súlyos felelősség terhel, hisz azok a vérfröccsök, amelyeket a gerillák köztölt ő rendeztetett, szítottak a végsőkig a szélsőségeket, az alkalmat kihasználva két ízben is kirohanást intézett a palesztin nép igazságos követeléseitől küzdő gerillák ellen is.

Megkezdődött a választási hadjárat hajrája

Nixon rádióbeszédében támadta a demokratákat

Szeptember első hétfőjén, a „munka napja” ünnepén — amely hagyományosan az elnökválasztási hadjárat döntő szakaszának nyitánya — Nixon elnök rádiószózatban buzdította a dolgozókat, hogy támogassák az elnökválasztás kormányzatát, amely szerinte a „jó életet megalapozó munkaerő-keresőt” testesíti meg, és utasítsák el „a szociális segélyezésre alapozott könnyű élet etikáját”, amely az elnök sugalmazása szerint, a demokratia párti ellenzék programja. Nixon azzal vádolta az ellenzékét, hogy „a keményen dolgozó munkások keresetéből” akarja megsejyézni azokat, akik „nem akarnak dolgozni”. Az elnök nem beszélt a munkareklúzióról, akiknek száma

az ő kormányzata alatt csaknem kétfélszeresére nőtt, s mindenkorábbi ígéretére rácafolva, jelenleg is ötmilliószint körül van.

George McGovern demokrata párti elnökjelölt egy kaliforniai választási gyűlésen kezdte meg a hajrát — a közvéleménykutatások legutóbbi eredményei szerint behozhatatlannak látszó hátránnyal. A McGovern-tábor azonban nem mutat csüggedést. Azt hangsúlyozták, hogy a legutóbbi Gallup-felmérésben Nixon elnök javára kimutatott 34 százalékos vezetést „amilyen széles, olyan csekély”, és mihelyt McGovern most kezdődő országos kampánya kibontakozik, az elnök előnye „gyorsan elpárolog”.

tehesse a demokráciának. Az ezredesek különben is hamar rájöttek arra, hogy kezükben van az adu ász: minél többet ér az amerikaiaknak Görögország, annál többet engedhetnek meg maguknak ok. Az USA „áldozatkészségét” az utóbbi időben nagyban növelte a líbiai forradalom következtében elvesztett támaszpontok pótllására való törekvés. Az ezredeseknek nem is kell mást tenniük ezért, mint újra és újra bizonygatni, hogy Görögország a NATO szilárd délkelet-európai bástyája, s ezt néhány konkrét lépéssel — mint a görög kikötők megnyitása támaszpontok céljaira — alátámasztani.

ÍGY KERÜLHETETT SOR a kormányzatalkításra, amely nyilvánvaló lépés a kemény vonal felé, hiszen visszatértek a politikai porondra azok a jobb oldali katonatisztek, akik az 1967-es puccs tevékeny résztvevői voltak, s akiket a rendszer szalonképessé tételére irányuló törekvés évszázadok óta a színpalán mögé szorított. A miniszterelnök kormánya átalakítását azonban saját hatalmának növelésére

is felhasználta. Már a márciusi intermezzo — a régens, Zoitakis altábornagy menesztése is növelte befolyását, hiszen az eddigi is nagyszámú hivatala mellé a régensi címet is ő vette át. Most pedig bevette a kormányba fivérért, Konsztantinosz Papadopoulosz a kormányzati és tervezési ügyek minisztereként. Ez a világsajtó legkülönbözőbb orgánumainak egybehangozó megállapítása szerint a triumvirátus másik két tagja, Pat-takosz belügyminiszter, de leginkább Makarezosz koordinációs miniszter ellen irányul.

McGovern, Nixon ellenfele az elnökválasztásokon, nyilatkozatában támadta a Fehér Háaz görög politikáját, azt hangsúlyozta, hogy az amerikai támaszpontok létesítése Görögországban újabb segítség a junta demokráciellenes irányvonalhoz. Mindez azonban aligha zavarja az ezredeseket nyugodt álumokban, hiszen bátran építhetnek a „magasabb amerikai érdekekre”, amelyek számára ez a mai görög rendszer az elképzelhető legelfogadhatóbb.

A Koreai Népi Demokratikus Köztársaság nemzeti ünnepe

Huszonnégy évvel ezelőtt, 1948. szeptember 9-én történelmi fordulat kezdődött Korea több ezer éves krónikájában. Ezen a napon kiáltották ki a Koreai Népi Demokratikus Köztársaságot, a koreai nép első független államát. A Koreai-félsziget népe, évszázadokon át harcolt nemzeti létéért, fennmaradásáért az idegen elnyomók, mindenekelőtt a kínai és mandzsu urak ellen, akiknek szerepét a modern történelemben a japán gyarmatosítók vették át. A független Korea megalakításának lehetősége akkor jött el, amikor 1945 augusztusában a szovjet hadsereg elűzte a japán megszállókat. A megpróbáltatások időszaka azonban ezzel nem ért véget, mert az amerikai imperialisták, a koreai reakcióra támaszkodva, nem ismerték el az 1948 augusztusi általános választások (ezeken a dél-koreai demokratikus pártok is indultak) eredményeképpen megalakult Korea Legfelsőbb Népgyűlését, és kettészakították az országot. Erre válaszul a legfelsőbb népgyűlés megalakította a KNDK-t.

Az alig két éves köztársaságnak szembe kellett néznie az amerikai agresszióval. A szocialista országok a fiatal köztársaság segítségére siettek. Ez a támogatás, párosulva a koreai nép hősi harcával, meg-

hátrálásra kényszerítette az amerikai agresszorokat. A szocialista országok a békeben sem hagyták cserben a népi Koreát, amely a hatékony internacionalista segítséggel nemcsak a pusztító háború okozta sebeket gyógyította be, hanem gyors, imponáló fejlődésről tett tanúbizonyságot.

A KNDK fennállása alatt sohasem mondott le a félsziget békés egyesítéséről. Meg-megújuló kezdeményezéseivel a dél-koreai rendszer már nem térhetett ki. A KNDK-nak a szocialista országok által támogatott külpolitikája arra irányul, hogy elérje a két országrész békés újraegyesítését. A közelmúltban született meg a KNDK és Dél-Korea elvi nyilatkozata a békés egyesítés alapelveiről.

Ez azonban csak a kezdet. A rendezés — amely természetesen még hosszú harcot igényel — legfőbb feltétele: az amerikai csapatok kivonása Dél-Koreából. A KNDK következetes küzdelme ezért a célért egy pillanatra sem lankad. A félsziget legújabbkori történelme bizonyítja, hogy a küzdelem csak a szocialista országok internationalista közösségére támaszkodva, az antiimperialista harc minden erejének összefogása révén lehet eredményes.

A brit kommunisták újra elfoglalhatják helyüket a szakszervezeti tanácsokban

Ersődő baloldali befolyás a szakszervezetekben

A Brit Szakszervezetek Országos Tanácsa, a TUC 104. konferenciája általános támadást készített a szakszervezeteket gúzsba kötő Carr-féle „ipari viszonyok” törvénye ellen. Ennek érdekében a küldöttek nagy többsége olyan munkásegység mellett foglalt állást, amelyben nincs helye a torykkal nyíltan megalkuvó jobboldalnak, de helye van a harcot becsülettel vállaló minden tényezőnek. Már a tanácskozás első óráiban nyilvánvaló lett az a törekvés, amikor a csaknem tízmillió szervezett dolgozó képviselő küldöttek elsőprö többsége úgy döntött: annak a 32 kisebb szakszervezetnek, amelyek jobboldali vezetői a Carr-féle törvény előírásainak megfelelően hajlandók voltak nyilvántartásba vétetni magukat, fűgesszék fel a TUC tagságot.

A másik, ugyancsak fontos elvi döntés: a konferencia feloldotta azt az 1950-ben, a hidegháború csúcspontján hozott rendelkezést, amely megtiltotta, hogy kommunistákat válasszanak be a szakszervezetek bármilyen szinten működő tanácsaiba.

A konferencia nagy szótöbbséggel megszavazott egy kiegészítő javaslatot, amely „a kommunista párt politikájának és taktikájának megváltoztatásától” akarta függővé tenni, hogy a kommunisták ismét elfoglalhassák helyüket a tanácsokban.

A jobboldali hecckampány azzal vádolta a konferenciát, hogy az infláció újabb hullá-

mát készíti elő, mert „további esztelen bérköveteléseknek nyit utat.”

A szakszervezeti konferencián megválasztott új szaktanács összetétele valamivel jobb, mint az előzőé volt, mert kibukattak néhány prominens jobboldali, köztük Jack Peelt, aki sietet bejelenteni, hogy „politikai harc áldozatának” tekinti magát. Ezután azonban a baloldali térdhódítása megtorpant a konferencián, amikor a legfontosabb kérdésről, az ipari bíróságokhoz való viszonyról kellett szavazni. Elvetették Hugh Scanlonnak, a vasasok közismerten bátor baloldali főtájtárának a tory-bíróság teljes bojkottálására vonatkozó indítványát.

Helyette a szaktanács eddig követett politikáját hagyták jóvá, amely a Carr-féle törvény legtöbb előírását nem vállalja ugyan, de — mint Feather, a szaktanács főtájtára indokolta — „fenntartja a szakszervezetek számára azt a jogot, hogy megvédjék magukat az ipari bíróság előtt”.

Feather és a többi centrista láthatóan ki akar térni egy döntő leszámolás kockázata elől, amelynek során a toryk visszavonják szakszervezet-elíenes törvényüket, vagy vállalják az újabb sztrájkhullámot vagy akár az általános sztrájk kockázatát. A centristák inkább azt a reményt sugallják a konferenciának, hogy majd a következő munkáspárti kormány megsemmisíti a Carr-féle törvényt.

Az angol és az ír miniszterelnök megbeszélése Münchenben

A müncheni brit konzulátus épületében zajlott le az olimpiai városban tartózkodó Edward Heath brit miniszterelnök és John Lynch ír kormányfő tárgyalása. A megbeszélés után Heath nem kommentálta a tárgyalásokat, Lynch azonban újságírók kérdésére válaszul kijelentette: a tárgyalások hasznosak voltak, s reméli, közelebb jutottak az északír kérdés megoldásához. Heath-szel folytatott beszélgetése — mondta — főként az őszre tervezett közös

piaci csúcsértekezletre összpontosult.

A brit szóvivő elmondotta: a tárgyalás során Heath felkérte Lynchet, hogy tegyen határozott lépéseket az IRA egységeinek az Ír Köztársaságból Észak-Irországra történő átszárvágása ellen. Ezzel kapcsolatban jelentette ki Lynch: — A törvény adta lehetőségeken belül mindent megteztünk azért, hogy országunk ne váljék az IRA ideiglenes szárnyának menedékhelyévé.

Görög junta, amerikai támaszpont

A VILÁGSAJTÓ hasábjain az utóbbi hetekben ismét gyakoriak a Görögországról szóló hírek. Egy hónapja volt a kormányalakítás, s néhány napja érkezett a hír, hogy az Egyesült Államok a görög kormánnyal kötött szerződés értelmében állandó támaszpontot kapott az országban, így ezentúl a Földközi-tengeren hajózó amerikai 6. flotta egységei Pireuszban és más görög kikötőkben állomásozhatnak majd.

A görög katonai junta 1967 áprilisában ragadta magához a hatalmat, s a Hellászban azóta uralkodó brutális önkény világszerte nagy tiltakozási hullámot váltott ki. Még az Egyesült Államok vezetői is — legjobb meggyőződésük ellenére — kénytelenek voltak szigorú arcot öltve figyelmeztetni az ezredesek re-

zsímjét a demokrácia játékszabályaihoz való visszatérés szükségességére. A valóságban azonban Washington nagyon elégedett volt. Az Egyesült Államok számára ugyanis a Földközi-tenger keleti medencéjének kulcspozíciójában levő Görögország a Közel-Kelet és a szocialista országok elleni hídfőállás eszményi helyét jelentette, Papadopoulos és társainak a terror ellenére is ingatag rendszere számára pedig az amerikai gazdasági és politikai támogatás a fennmaradást. Az egyetértést csak az gyengítette, hogy a támogatók szereték volna, ha a junta legalább a látszat-parlamentarizmust bevezeti. A Papadopoulos-rezsim azonban öt év alatt nem tudta még annyira sem megszilárdítani helyzetét, hogy akár a legkisebb engedményt

ÚTKERESÉS KÖZBEN...

A közelmúltban az egyik bvtintésben beszélgettünk Faragó Sándor elítélttel. Felvetődött, hogy az utóbbi hetekben gyakran kerül szóba az elítéltek körében: milyenek lesznek az új közösségek? Hogyan alakul ki velük a kapcsolat, illetve hogyan teljesítik majd kötelezettségeiket?

Faragó Sándor elítélt fiatal ember, alig 20 esztendő, jelenlegi elítélését megelőzően már volt büntetve. Ismeretei hézagok, s kevés élettapasztalattal rendelkezik. Dicséretére legyen mondva viszont, hogy szabadságvesztésének eddigi időszaka alatt magatartása, munkája példamutató volt, és ami a leglényegesebb, bizonyos változások tapasztalhatók a gondolkodásában is.

A Faragó Sándor elítélttel való beszélgetés túlmutat két ember egyszerű beszélgetésén, és érdemes arra, hogy a főbb témákat tekintve ismertessük. Faragó elítélt kérdése arra engednek következtetni, hogy az elítéltek egy-egy csoportjában megindult valami, ami egy

egészségesebb gondolkodás

kialakulását segítheti, megindult egy útkeresés abban az irányban, amelyen nemcsak Faragó Sándornak kell elindulnia, hanem sokan másoknak is.

Egyesek szerint a közösségvezetők a követelmények előírás szerinti teljesítése esetén a bvtintés személyi állományának emberei, alkalmazottai lesznek, így odaszal a megfelelő kapcsolat, úgy is mondhatjuk: a barátság és a becsület közöttük és elítéltséik között. Igaz-e ez? Egyáltalán mit jelent valójában a barátság, becsület?

A barátság az emberek egymás közötti kapcsolatának egyik formája, főleg a személyi kapcsolatok területén érvényesül.

Tágabb értelemben beszélnek a népek barátságáról is. A barátság a gyakori érintkezés, a közös tevékenység alapján, az érdekek, meggyőződések, hajlamok, környezetünk, környező világunk szemléletének közössége alapján keletkezik.

Mi mutatja azt, hogy valahol a barátság jelei mutatkoznak?

A barátság a hasznos munkafolyamatokban és a magánéletben kialakuló tartós kapcsolatokban, kölcsönös segítségben, egymás támogatásában, kölcsönös megértésében, együttérzésben, kölcsönös tiszteltetésben és bizalomban jut kifejezésre. Ennek érzelmi téren megfelel a kölcsönös jóindulat, rokonszenv, vonzalom.

Mióta ismert az emberek között a barátság? Mikor keletkezhetett?

A barátság fogalma

az ókorban keletkezett, amikor az emberek kezdték megkülönböztetni személyi kapcsolataikat a nemzetiségi és a társadalmi kapcsolatoktól. Platon — az ókor kiemelkedő görög filozófusa — azt mondotta: „Csak jó és hasonló emberek között lehetséges barátság”. A későbbi korok tudósai szerint a barátság lényege a „természetes szimpátia”, a „kölcsönös boldogság”. A tudományos szocializmust megelőző gondolkodás olyan jeles képviselői, mint a francia Fourier és az angol Owen már szükségesnek tartották, hogy az egész társadalomra kiterjedően baráti viszony létesüljön az emberek között.

A társadalmi igazsáért, a dolgozók felszabadításáért küzdők a barátságot nem öncélúnak vagy a kölcsönös előnyszerzés eszközeként tekintették, hanem úgy fogták fel, mint az erőfeszítések egyesítését a közös célok megvalósítása érdekében, és alárendelték az emberiség érdekeinek. Példaként említhetnénk erre a nagy orosz forradalmi demokraták, Csernisevszkij és Dubroľjubov, vagy a tudományos szocializmus kimagasló képviselőinek, Marx Károlynak és Engels Frigyesnek a barátságát.

— Hogyan értelmezendő jelenlegi társadalmi viszonyaink között helyesen a barátság fogalma?

— A szocialista társadalom építőjének erkölcsi szemléletében a barátság kötelezettségei nem pusztán a kölcsönös előnyből fakadnak, hanem

az erkölcsi fejtett személyiség

érdekeiből, a közösséggel, a társadalom egészével szemben fennálló kötelezettségeiből. Az ilyen barátság nem az egymás kedvében járást, a kölcsönös megbocsátást, hanem a magas fokú igényességet, egymás hibáinak nyílt bírálatát és ezek leküzdéséhez nyújtott segítséget követeli meg.

— Mi többségünkben nem vagyunk ilyen emberek. Lehetséges-e nekünk, börtönben levő elítélteknek olyan célt kitűzni, hogy valamikor ilyenek legyünk, vagy legalábbis megközelítsük az ilyen embert?

— Azok az emberek, akik komoly elhatározással, erős akaráttal, következetesen erre törekuszenek, és e törekvésüknek a mindennapi életben is tanúbizonyságot adják, reálisnak tekinthetik azt a célkitűzést, hogy megközelítsék az óhajtott ember típusát.

— Vajon a becsület fogalmának is megvan-e a története?

— Igen. Ennek a fogalomnak is megvan a történelmi eredete. Történelmileg

a becsület fogalma

mint a rendi becsület képzelte alakult ki a társadalmi erkölcsi tudatában. (Rendi becsület — olyan erkölcsi követelmény, amely az adott rend méltóságát nem sértő, életmódot és cselekvésmódot ír elő az embernek.)

A feudális társadalom erkölcsében a nemesi becsület követelményei közé tartozott többek között az „alsóbb rendek” tagjaival való szorosabb kapcsolatok tilalma, a „sértés”-nek párbajjal való megtorlása, a nemesre nézve lealacsonyító munka tilalma, stb. A kapitalista társadalomban a burzsoázia ugyan megszüntette a feudális kiváltságokat, de a becsületet az ember társadalmi helyzetétől tette függővé.

— Hogyan jelentkezett ez az életben?

— A feudális, majd a kapitalista gondolkodás képviselői a becsület fogalmát a magántulajdon birtoklásával kapcsolták össze. Az osztálytársadalmakban a becsület — mivel mindig az egyenlőtlenség valamilyen formájához kapcsolódik — egyrészt önhiúsággá, göggé, hiúsággá, hamis önértézzé torzult, másrészt azokban, akik a kiváltságokkal nem rendelkeztek, a sértett büszkeség érzését keltették, végül sokakban azt a lealacsonyító törekvést hívta életre, hogy a „felsőbb” rétegek szolgálói udvarlásával szerezenek tekintélyt maguknak. A szocialista társadalomban a becsület fogalmának tartalma lényegesen megváltozott. Az a követelmény alakult ki, hogy mindenkinél feltve kell őriznie közössége, egész népének becsületét.

Az egyéni becsület tekintetében kizárólag az ember személyes érdemeit veszik figyelembe — elsősorban munkáját —, ezek határozzák meg, milyen mértékű megbecsülést és tiszteletet érdemel.

Szocializmust építő társadalmunkban a becsület a szó igaz értelmében

erkölcsi ösztönzővé válik,

mely arra készteti az embert, hogy a közösség javára tevékenykedjék.

— A becsület fogalma mellett gyakran használják azt a kifejezést is, hogy becsületesség. Hogyan kapcsolódik ez a kétfő?

— A becsületesség a becsületfogalomnak a gyakorlati megvalósulása. A becsületesség erkölcsi tulajdonság, amely megköveteli, hogy az ember legyen igazságos és elvhű, híven teljesítse vállalt vagy rábízott kötelezettségeit, legyen őszinte embertársaival és önmagával szemben, ismerje el, és tartsa tiszteltetésben mások jogait, jogos érdekeit ahhoz, ami törvényesen megilleti őket.

— Úgy érzem, hasznos volt ez a beszélgetés, egyes kérdésekben világosabban látok.

— Reméljük, hogy a fentiekben kifejtett gondolatok jól szolgálják minden elítélt gondolkodásának alakulását, személyes kapcsolatainak fejlődését is.

Dr. Zs. F.

Miért halt meg Somogyi Józsefné?

Amikor megismerte későbbi férjét, tudta, hogy garázda magatartása miatt többször rendőri eljárás indult ellene, sőt egy ízben szabadságvesztésre is ítélték. Ennek ellenére bízott abban, hogy a házasság megváltoztatja, és a békés családi otthonban megnyugszik. Az első időben valóban nagyon rendesen viselkedett, szakított régi ivócimboráival, fizetését is hazaadta. Szerették egymást. Néhány hónappal később azonban megalapozottan hatott a fiatalasszonyra a hír: férje meglepte a lakástulajdonost. Ezt a szegény nem tudta elviselni, és közölte férjével, hogy nem hajlandó egy tolvajjal élni. Somogyiné ekkor már terhes volt. Amikor férje meglátta, hogy az asszony kis holmiját összecsomagolja, dühében torok ragadta, és amikor felesége eszméletét veszítette, késsel többször megszúrta. Az asszonyt csak a gyors orvosi beavatkozás mentette meg...

A bírósági tárgyaláson megbocsátott

Somogyi Józsefet emberölés kísérlete miatt bíróság elé állították. Az asszony megsajnálta a vádlottak padján lelkileg teljesen összeroppanó férjét. Somogyi vallomásában mélyesen megbánta tettét, és azt hangoztatta, hogy szeretné, ha felesége a történetek ellenére sem válna el tőle, mert nagyon szereti őt. Somogyi Józsefet négy évre ítélték...

Felesége várta a szabadulás napját, és rendszeresen meglátogatta a váci bvtintésben. Ragaszkodását jellemzi az is, hogy többször írt kegyelmi kérvényt, hogy férje büntetését engedjék el. A fiatalasszony nehéz helyzetben volt, hiszen az időközben megszületett kislány mellett dolgoznia is kellett.

Két év telt el, amikor az egyik beszélőn váratlan esemény történt. A férfi megfenyegette feleségét, és közölte vele, ha megtudja, hogy amíg ő börtönben van, más férfival kikezd, megöli. Ez már több volt a soknál, betelt a pohár. Somogyiné látta, hogy férje ugyanolyan brutális, mint azelőtt volt, s ezek után is képes lenne megölni. Szakított vele egyszer, s mindenkorra. Végre nyugodtan akart élni kislányá-

val, nem pedig örök rettegésben. Az asszony saját magának nem tehetett szemrehányást, hiszen a történetek után nagyon kevés nő ragaszkodott volna a férjéhez.

Megbocsáthatatlan bűn

Somogyi József tavaly októberben szabadult Vácra. Néhány napig dolgozott, majd munkahelyét otthagya, és a szabadulásakor kapott hatezer forintot elszórakozta. A felesége ellen válopert indított, de a bíróság, tekintettel az apa életmódjára, a kislányukat fe-

leségének ítélte. Ez nem tett neki. Azzal az ürüggyel, hogy látni akarja kislányát, felkereste feleségét, és megölte a szerencsétlen asszonyt.

Az Esztergomi Megyei Bíróság Somogyi Józsefet halálra ítélte. A Legfelsőbb Bíróság az ítéletet jóváhagyta.

★

Az Elnöki Tanács Somogyi József kegyelmi kérvényét elutasította, a halálos ítéletet végrehajtották.

—ZIMM—

ILLÚZIÓK

Takács Béla harmadszor van lopás büntetéstől börtönben. Az első büntetése tíz hónap volt. Ezt követően két év három hónapra ítélték. Kedvezménytel szabadult, de a feltételes alatti újabb bűncselekményért elítéltek. Két év hat hónapos büntetéséből rövidesen szabadul.

Terveiről, elképzeléseiről a jövőjéről beszélgettünk. Arról kérdeztem, hogy mostani szabadulása mennyiben tér el a korábbiaktól.

— Először is négy évvel idősebb vagyok — mondotta. — Eljutottam arra az álláspontra, hogy kár a börtönben a szabadságtól megfosztva elpazarolni az éveket. Szeretnék úgy élni, mint a törés előtt.

— Mikor történt a törés az életében?

— Amikor a feleségem elvált. Attól kezdve nincs megállás, egymás után jöttek a bűncselekmények. A véget nem érő ivászatoknak felegyűlt a vége. Egyedül maradtam — sóhajtotta —, senki nem tartok kapcsolatot.

Takács Bélának jó szakmája van, lakatos. Könnyen el tud helyezkedni.

— Sajnos, az a legnagyobb bánatom, hogy sehol nem alkalmaznak. Több vállalkozóhoz kerétem a felvételemet, de elutasították.

— Például?

— A János kórház is nemleges választ küldött.

— Vasipari üzemek is irt?

— Csak nem képzeli, hogy üzembe megyek dolgozni, amikor én többre vagyok képes! Igaz nem vagyok válogatós, de inkább azt választom, amit szívesebben végzek. Én műszaki technikus akarok lenni, három évet végeztem a műszaki egyetemen — tette hozzá.

— Korábban is technikusként dolgozott?

— Nem — válaszolta zavartan.

Hogy miért nem dolgozott

Nagyüzemi módon folyik a termelés az Alföldi Bútorgyárban

Beilleszkedni a társadalomba...

— Van, aki állandóan visszajár — mondja az Észak-Budapesti Munkaerőgazdálkodási Hivatal vezetője. — Volt egy gépkocsivezető, akinek harminc közvetítő lapot adtam; odaadtuk, másnap újra itt volt... Ugyiszóval mindenkit el tudunk helyezni. A börtönből szabadultaknak is minden esetben tudunk megfelelő munkahelyet biztosítani; fél év alatt nyolcvanhat helyeztünk el.

A szabadultakkal külön foglalkoznak

— azokkal, akik felfedik ezt... Az észak-budapesti hivatalhoz tartozó tizenkét kerület tanácsainak szociálpolitikai csoportjai egy hónappal korábban — a bv-intézetek értesítése alapján — közlik a szabaduló nevét és fontosabb adatait. A hivatal a szabadulás jelzett napjától számított 30 napig őrzi ezt az értesítést, majd ha ez alatt az idő alatt nem jelentkezett a szabadságvesztés-büntetésből szabadult, az értesítést visszaküldik az illetékes tanácshoz.

— A tapasztalat az — mondja a hivatalvezető —, hogy csak kis részük vállalja be, hogy börtönbüntetését töltőtte. Egyszerűen irányító lapot kér. Bennünket pedig a munkakönyvből csak az utolsó bejegyzések érdekelnék: hány-szor és hogyan változtatott munkahelyet... Az egyik kerületi tanács szociálpolitikai csoportjának vezetője szerint, a munkaközvetítőhöz irányított szabadultak fele nem jelenik meg ott. S ha meg is jelenik, nem biztos, hogy munkába áll. A munkaközvetítő csak annyit közöl az illetékes tanáccsal, hogy a szabadultat melyik gyárba, vállalatba irányították. — Ha nem jelenik meg a munkaközvetítőnél, a tanács jelentős többletmunkával megkeresi munkahelyén.

— Sokan titokban helyezkednek el — mondja a csoportvezető —, így akarnak új életet kezdeni. Félnék a nyúlvánosságtól, félnék attól, hogy munkahelyi pártfogót rendelünk melléjük. Sok esetben ez érthető is, például amikor valamelyik közvetlen munkatársra patronálja. Esetleg úgy érzi a szabadult, hogy állandóan őt figyelik.
Ez kétségkívül kényelmetlen is lehet, viszont előnye is van annak, ha a szabadult munkaközvetítő útján helyezkedik el. Az 1971-ben megjelent — Budapest Főváros Tanács VB. Munkaügyi Főosztályának vezetője által kiadott — utasítás szerint: „A börtönből szabadult, munkára jelentkező és kiltüket felfedő személyeket nagy gondossággal kell munkába helyezni... oly módon, hogy az személyes kívánságaiknak, elképzeléseiknek a lehetőség szerint megfeleljen.”

— A munkahelyi patronálás nem mindig megfelelő — folytatja a szociálpolitikai csoport vezetője —, ezért, ha nem szükséges, nem kérünk fel vállalati pártfogót. Erre van lehetőségünk. Ezzel szemben erősíteni próbáljuk a lakóhelyi pártfogói hálózatot. A szabadultak nagy része kéri, hogy az üzemből ne tudjanak róla, ne szóljunk, hogy börtönből szabadult. Ha elkerülhető, mi is szívesebben vesszük, ha a lakóhelyen ellenőrző egy-egy társadalmi aktívánk.

A szabadultak egy része az illetékes tanács szociálpolitikai csoportjait sem „jut el”. Az 1965-ben kiadott 12. számú kormányrendelet előírja, hogy a szabadult nyolc napon belül köteles jelentkezni annál a tanácshoz, amelyet a bv-intézet parancsnoka értesített. A szabadulók egy része mégsem tesz ennek eleget. Pedig ez aztán valóban

— átmeneti szállást biztosítatnak 8 napra,
— a betegellátásra jogosultaknak 2–3–6 hónapra szóló igazolást adhatnak, amely ingyenes egészségügyi ellátásra jogosítja a szabadultakat,
— megfelelő munkahelyet biztosíthatnak,
— a 60. életévüket betöltött férfiak, illetve az 55. életévüket betöltött nők részére, ha szükséges, biztosítani tudják a szociális otthonban való elhelyezést, vagy
— a nyugdíjkorhatárt betöltöttéknél — a munkaképesség 67 százalékos csökkenése esetén — rendszeres szociális segítséget utalnak ki, esetenként pedig egyéb rendkívüli segélyekben részesítik őket.

A tanácsok szociálpolitikai csoportjai más segítséget is nyújthatnak: ebédjegyet biztosíthatnak, vagy munkaképesség-csökkenés esetén — már 20 százalékosnál is — szociális foglalkoztatásban helyezhetik el a szabadultakat. Itt négyhatóság könnyű munkát végeznek, s keresetük elérheti az 1500–2000 forintot is.

— Mi itt, a szociálpolitikai

csoportnál, adjuk át a közvetítő lapokat, hárm-at-négyet a szabadultaknak — mondja egy másik kerület csoportvezetője. — A szabadultak kilencven százaléka be is jön érte. Az elhelyezkedésükről azonban már kevesebben tájékoztatnak bennünket, vagyis

nem jönnek vissza.

Mi beidézzük őket, s ha a második idzésre sem jönnek el, a rendőrségnek adjuk az ügyet. Az ő idzésükre már általában megjelennék.

Sokan vannak, akik visszautasítják a segítséget. Inkább fizetnek új munkakönyvkért, inkább maguk keresnek állást, lemondanak a segélyekről, csak „eltűnhetnek”. Megnehezítik az utógondozással foglalkozók munkáját, de megnehezítik a saját életüket — a beilleszkedést — is. A tanácsok illetékesei, a szociálpolitikai csoportok feladata az, hogy segítsenek. Talán nem egyformán, nem mindenütt azonos módszerrel, de segíteni akarnak...

B. J.

(Múlt heti számunkban nyomdatechnikai okokból a vers hibásan jelent meg. A helyes szöveg a következő):

VAN KERTÜNKBEN...

Van kertünkben egy almafa,
Roskadoznak ágai,
Bújtató zöld levelek közt
Piros almák százai.

Mellette nagy körtefa áll,
Mint valami öreg bölcs,
Ágkarjait mélyre húzza,
Csurranó levű gyümölcs.

Amott dinnye gömbölyödik,
Mutogatja zöld hasát,
Dús indiai átölelik
A fiatal szilvafát.

Édesanyám szorgalommal
Kötöz, locsol és kapál,
Alacsony ő, mégis nagyobb
A kert minden fájánál.

Német József elítélt
Bp-i Fegyház és Szlg. Börtön

Kora délután száguldott végig a GAZ gépkocsisa a határon, a gyümölcsös felé, s Karáta József brigádvezető alig tíz perc múlva már a szövetkezet elnökének irodájában volt. Nem tudta, miért hívták, s zavarba csak nőtt, amikor meglátta az asztal körül ülő vasaltruhas embereket.

— A Nagykörsi Konzervgyár képviselői — mutatta be az elnök a vendégeket, majd rögtön a lényegre tért: — Váratlan ajánlatot kaptunk. A gyár átvenne tőlünk úgy 40–45 vagon téli körteét, ha egy héten belül szállítani tudnánk. Lehet erről szó?

— A brigádvezető nem tévázott sokáig.

— Igen — mondta —, legfeljebb egy hétig nem alszunk olyan sokat.

— És ha más brigádoktól átcsoportosítanak néhány embert?

— Lehetetlen. A szőlőnél meg az őszibaracknál mostanában minden kére szükség van. De ha sikerülne meg egyezni a gimnázium igazgatójával és délutánonként eljőnének a diákok segíteni...!

— Vállalja, hogy beszél az igazgatóval?

— Ha az elnök elvtárs felhatalmaz rá, tíz perc múlva a gimnáziumban vagyok.

— Akkor induljon. A GAZ a rendelkezésére áll.

Ahogy a brigádvezető kiment az irodából, az egyik konzervgyári ember megkérdezte az elnököt:

— Mit gondol, tudja teljesíteni ez az ember, amit vállalt?

— Biztos vagyok benne. Nyolc éve van nálunk, négy éve a „körteek” brigádvezetője. És hallatlan nagy tekintélye van a faluban. Tudja, nálunk mindenki tud mindent a másikról. Róla pedig azt, hogy képes hajnaltól késő estig dolgozni, ha úgy kívánja a munka. Az ilyenfajta szorgalmat itt nagyon megbecsülik.

Az előbbieknél tulajdonképpen csak az utolsó mondatok az érdekesek, s azok is csak azért, mert Karáta József jellemzőként hang-

Három óra = nyolc hónap...

A bíróság gyorsított eljárással hozta meg ítéletét Teglás Béla elítelt ügyében: szökésért újabb nyolc hónap szabadságvesztésbüntetést kapott, egyben a korábbi börtönfokozatot fegyházfokozatra változtatta.

A szökés színhelye Nagyfalu volt.

Teglás Bélának mindössze három órára sikerült kivonnia magát a büntetés végrehajtása alól. Ez a három óra arra is kevés volt, hogy kijusson a gazdasági területéről. A fiatal, alig huszonegy éves Teglás Béla — elhagyva az asztalosműhelyt — már érezte, hogy vállalkozása nem járhat sikerrel, de ha már elindult, akkor

szerecsét próbál.

Szemlesütve állt elítelttársai előtt, amikor az elfogás utáni „bemutatásra” sor került. Megjegyzések hangzottak el már akkor is az elítéltek részéről, még inkább később, amikor mindenki visszamehetett a zárkájába. Ezeket a véleményeket akkor gyűjtöttük csokorba, amikor nem sokkal a szökés után Nagyfán jártunk. Legyen a szó először a volt munkatársaké. Ipacs Tibor és Tomanyicka Mihály jellemzi, milyen munkatárs volt Teglás:

— Eleinte úgy tűnt, szereti az asztalosmunkát — ezt Ipacs mondja —, hamarosan kiderült azonban, hogy semmihez sem ért. Szóval hazudott, amikor azt állította, hogy betanított szakmunkás volt a szabad életben. Kérem, ha valaki érti a szakmát, vagy dolgozott már valamilyen szakmában, azt könnyű észrevenni, csak egyszerű vegyen kézbe valamilyen szerszámot. Én az első percben láttam, hogy Teglásnak nincs köze a faiparhoz. Arra gondoltam, majd segítünk

neki, és újra belejön. Csak, hogy amikor szöktünk neki, hogy nem jól van ez így, neki állt feljebb. Az is jellemző egy szakemberre, hogy vigyáz a szerszámokra, mindig úgy rakja le, hogy kéznél legyenek. Rendet tart maga körül. A rend volt a másik ütköző pontunk. Az sem tetszett neki, amikor ezért figyelmeztetni kellett.

— Cudar természetű ember — folytatta Tomanyicka Mihály. — Ma sem értem, miért nem hallgatott a jóindulatú segítségre?

Nem sokra mentünk vele

Annyit hamarosan megtudunk tőle, hogy kalandos életű ember volt, s hogy a jövőben ezt folytatni szeretné. Lehet, hogy ezzel függ össze a szökése is. Ezért a kalandért azonban drága árat fizetett. Neki is megvolt a lehetősége arra, hogy jó munkája, szorgalma, magatartása alapján megörvöltse a szabadságvesztés-büntetését. Ezek szerint nem érdekelte a negyed feltétele lehetősége. Az újabb ítélet, illetve az, hogy fegyházfokozatot kapott, kizárta ebből a kedvezményből. Az ilyen embert nem lehet sajnálni.

Ipacs Tibornak még volt mondanivalója:

— Azt is Teglásnak köszönhetjük, hogy szökése óta szigorúbb velünk a felügyelet. Persze, ez természetes ilyen esemény után.

Tovább folytattuk a „közvéleménykutatót”. Soós Sándor táborfelelős így ismerte Teglást:

— A kettes körleten egy zárkában voltam vele. Sehogyan sem akarta megérteni, hogy az ő hanyagsága miatt senkinek sincs kedve lemondani bizonyos kedvezményekről. Ön-

ző volt. Nehéz lehet így az élet. Önagát teszi tönkre.

Abban a zárkában is, ahol utólag lakott Teglás Béla, megtárgyalták a történeteket. Az egyik elítélt már Szegeden is ismerte. Egy zárkában voltak. Szegeden is gyakori volt a nézeteltérés a zárkában Teglás miatt.

— Én voltam ott a zárkafelelős. Teglást semmi sem érdekelt. Egyszer sem láttam könyvet a kezében. Azzal „szóragozott”, hogy amikor mások sakkoztak, állandóan beleszólt. Egyszer figyelmeztettem, és megüftött.

Most sem tagadta meg önmagát

Nem sokkal az ítélethirdetés után Teglás Belát elszállították Nagyfálóra. A korábbi két év hét hónap szabadságvesztés helyett három év egy hónapot tölt a váci fegyházban. Húsz nap szigorítottat is hozott magával Nagyfálóra. Arra voltunk kíváncsiak, hogyan látja utólag Teglás Béla a Nagyfán elkövetett bűncelekményét.

Most sem tagadta meg önmagát

— Minden áron el akartam kerülni Nagyfálóra.

— Megérte?

— Ki tudja.

— Most már 1975 januárjában szabadulhat csak.

Nem válaszolt. Mi is hallgatunk, hadd gondolkozzék.

— Hátja itt jobb helyre kerülök. — Ez volt minden, amit mondani tudott.

— Számolt azzal, hogy egy másik büntetésvégrehajtási intézetben nem szökött elítélt számára tartogatták a legjobb munkahelyeket?

— Erre nem gondoltam.

— Mondjon valamit önmagáról, a múltjáról, noha ez a múlt huszonegy éves korban még nem nagy idő.

— Már volt összbüntetésem. A bűncelekmények között katonai szökés is szerepelt. Azt megelőzően az intézetből szöktem meg.

— Nem tagadta meg önmagát a büntetésvégrehajtási intézetben sem. Milyen elképzelései vannak a jövőt illetően?

— Szeretnék rendszeres dolgozni, hogy amikor szabadulok, legyen valamennyi pénzem. Különben...
— Különben? — Biztatni kellett, mert hirtelen elhallgatott.

— A szüleimtől kell segítséget kérnem ahhoz, hogy talpra állhassak.

...és a szülői segítség biztosan nem fog elmaradni. Tapasztalatból tudjuk. Más kérdés az, hogy magukban azt gondolják: bizony, most már jobb lenne, ha férfivá lettünk segítene bennünket...

— ács —

A MUNKA GYÜMÖLCSE

zottak el. Mert a brigádvezető nyolc éve szabadult szabadságvesztés-büntetéséből, s ekkor bizony senki nem gondolta, hogy egyszer még falujának legtekintélyesebb alakjai közé tartozik majd.

Nyolc éve, amikor kiszabadultam — emlékezik most Karáta József —, két választásom volt: vagy maradok a faluban, és kérem magam a tézszbe, vagy elmegyek máshova, messze még a falutól is, s ott telepszem le, ahol senki nem ismer. Az előbbi mellett döntöttem. Azt hiszem azért, mert az ismeretlentől való félelem erősebb volt, mint a bennem levő szegénység. A közgyűlés elé került az ügyem, s ott a tagság úgy döntött, egyelőre nem vesznek fel maguk közé. Rettenetes érzés volt. Napokig még az utcára se léptem ki, s ha valaki az ismerőseim közül eljött hozzánk, anyámmal letagadtattam, hogy itthon vagyok.

Közben gondolkodtam, ha szabad úgy mondanom: megvontam a magam mérlegét. Az egyik serpenyőbe került az, hogy tizenhat alkalommal loptam, rámbizonyítottak négy betöréses lopást, azok közül összeverekedtem a le tartóztatásomra kirendeltkelek. A másik serpenyőbe pedig csak azt tettem bele, hogy tudok én dolgozni, ha akarok. A börtönből is, ahol a büntetésemet töltöttem, a legjobbak közé soroltak. Discsereteket, jutalmakat kaptam a munkámért. Egyik nap gondoltam egyet, és bementem az elnökhöz.

— Rendben van — mondtam —, nem vetek be, de azt nem tiltotta meg a tagság, hogy bérmentémet vállaltam. — Azt nem — bólintott az elnök —, s ha úgy gondolod, holnap már dolgozhatsz is.

A szövetkezet gyümölcsösébe kerültem, ott pedig természetesen a legrosszabbul fi-

zető helyre, a „körte-brigádhhoz” osztottak be. Nem akartom felidézni most a szakmai részeket, az a lényeg, hogy körtefánk alig termettek valamit a szakszerűtlen kezelési miatt. Egy-két hónap múlva megvettem a körtetermesztésről szóló összes könyvet, amit csak megkaptam, és hozzálltam a tanulmányozásukhoz.

A gyümölcsös mellett persze dolgoztam máshol is, mikor hova raktak. Voltam a sertéshizlaldában vagy két hónapig, aratásnál szálkaltam a gabonát, és volt télen vagy három hónap, amikor nem volt munka a tézszben. Ekkor otthon felneveltem egy tuat sertést, és a tél vége felé szerencsésen túl is adtam rajtuk. Tavasszal ismét hívtak a gyümölcsösbe.

Azzal kezdtem, hogy elmondtam a brigádvezetőnek, mit kéne tennünk a körtével, hogy sok és szép gyümölcs kerüljön ki a kezünk alól. Amikor befejeztem a mondókat, csak annyit szólt: — Ide figyelj, te Jóska, ha levarkard a csfokokat a hátadról, akkor adhatok neked tanácsot. Addig meg ülj, hogy itt lehetsz.

Legszívesebben otthagytam volna az egészséget. Napokig rágtam magam, többször is nekikészülöttem, hogy elmegyek a faluból. Aztán csak maradtam, és ha lehet, még többet dolgoztam. Az az igazság, hogy az emberek egyre jobban becsültek a munkám miatt. Nem tagadom, ez jól esett, de ugyanakkor éreztem azt is, hogy nem bíznak bennem teljesen. Ennek ellenére a zárszámadó közgyűlés előtt egy hónappal, tehát a szabadságvesztés követően másfél évvel, másodszor is jelentkeztam a szövetkezet tagjai közé. Nem akartam részletezni, mekkora vihar dúlt miattam a közgyűlésen, elég annyi, hogy végül is felvettek. És mikor már felvettek, szót kértem.

M. M.

Szerkesztői üzenetek

SOMOGY M. BV. INT., *Bálint Attila* előzetes: A versírásnál — ugyanúgy, mint a prózában — alapkövetelmény, hogy az írónak mondanivalója legyen. Ezt pedig nem helyettesíthetik hangulatleírások, hasonlatok. Műlik az idő című versében éppen az egyéni mondanivaló, a valós problémát hiányoljuk. Javaslunk, hogy verset ne magáért a versíráért írjon, hanem csak akkor, amikor valóban olyan érzései, gondolatai vannak, amit — ilyen formában — mindenképpen le akar írni, ami „kikívánczik” magából.

VESZPRÉM MEGYEI BV. INT., *Horváth Gyula* elítélt: Felejthetetlen találkozás című írása, amelynek témáját — mint levelemben közltem — saját életéből merítette, érdekes és figyelemre méltó. Közölni mégsem tudjuk, egyrészt terjedelme, másrészt nem eléggé kidolgozott volta miatt. Javaslunk, hogy rövidebben, célrétörőbben, a lényegét, az önmagában lejátsszódó lelki folyamatot jobban kiemelve írja meg történetét. Általában is azt tanácsoljuk: rövidebb írásokkal próbálkozzék!

az ő érdeküket szolgálja.

A segítség, amelyet a tanácsok szociálpolitikai csoportjai nyújthatnak, igen sokrétű:

— egyszeri rendkívüli segítséget — 300 forintig — utalhatnak ki azok számára, akik pénz nélkül szabadultak,

SZÉKESFEHÉRVÁR

Bírósági folyosón

Vidéki bíróságokon gyakori — különösen, ha cigány vádlott pere van napirenden — hogy a bíróság folyosóját előzőnk az „érdeklődők”, ráérő rokonok, ismerősök, barátok. Olyan a folyosó, mint egy zsbivásár.

A Szegedi Fegyház és Szigorított Börtön őrségparancsnoka ilyen tömkelegben találta magát egyik napon, amikor kint járt a bíróságon a tárgyalásra kísért letartóztatott előállítását ellenőrizni.

A tömegben a nagyszámú érdeklődő között ismerős arc tűnt elője. Látta, hogy az illető is őt nézi, köszönést bólint. Az őrségparancsnoka a szemével intett:

— Jöjjön csak közelebb! — Az ismerős odatörte magát. — Mit keres maga itt, Kolompár?

— Eijöttem... Ismerőst tárgyalnak.

— Ilyen félig részeg emberek közé...? Mikor te-lik le a feltételese?

— Két év múlva, tisztelettel.

— Mióta van szabadlábon? Illetve, mikor szabadult?

— Lassan egy éve.

— Nem gondolja, hogy legalább amíg a feltételes le nem telik, ajánlatosabb lenne elkerülni a bíróság tájkát is? Főleg ilyen tömegben. Hol dolgozik?

— A termelőszövetkezetben, becsületes munkán... Idejöttem, mert ismerős...

— Nem lesz ennek jó vége, Kolompár. Itt csak akadályozzák a forgalmat, zavarják a tárgyalást, és olyanok közé keveredhet, akik nem tudnak maguknak parancsolni. Jobban tenné, ha csillapítaná, hívna őket kifelé innen. Jobb lenne, ha kerülne a zavaros társaságot, mert még baj lehet a feltételesével. Valaki közülük jobban fel-önt a kelletténél, és megvan a baj. Jobb, ha távol tartja magát az ilyen társaságtól.

— Köszönöm, tisztelettel. Köszönöm a jó szót — mondta Kolompár.

Aztán elvegyült a zsbongók között. Egyszerre csitulni kezdett a zsvajgás, lassacskán gyérülni kezdett a sokaság, oldalogni kezdtek a folyosóról, ki a térre.

Mikor a tárgyalás befejeződött, az őrség parancsnoka figyelt, de Kolompárt már nem látta sehol.

Hatott a higgadt, jó szó. Kolompár, úgy látszik, megbecsüli a feltételes szabadságát. Vigyáz rá.

+++

Két év-ör között tárgyalásra vár a villogó szemű, fekete hajú, barna arcú férfi.

A bírótól engedélyt kér, hogy a tárgyalás szünetében hozzátartozójával beszélhessen.

A bíró szava határozott:

— Nem, mert a korábbi alkalommal is, a figyelmeztetés ellenére is nem magyarul beszélt a hozzátartozójával!

Ismert szabály, hogy — különösen szigorúbb fokozatban — az elítélt olyan nyelven beszélhet hozzátartozójával, melyet az őt kísérő felügyelet is megért.

A TÖRÖK HODÍTÓKTÓL VISSZAFOGLALT városról a korabeli krónikák vígasztalan képet festettek. A házak nagy része rendkívül rossz állapotban volt, pedig ostrom, pusztítás nélkül került a város a császári csapatok birtokába. A város siralmas állapota azzal a nagy tűzvészsel magyarázható, amely két évvel a visszafoglalás előtt, 1686-ban a külvárosokat részben, de a belső város egy részét is elhamvasztotta.

A törökök utáni első évtizedekben alakult ki a város új lakossága, amelynek összetétele, elhelyezkedése mintegy száz évre meghatározta a városi viszonyokat. A török század harmadik évtizedében indultak meg. Mária Terézia uralkodásának első éveitől kezdve fokozódó ütemben alakult ki a régi épületek lassú eltűnésével az új városkép: erősen átépített templomok, amelyek mellett egyre nagyobb számban épültek barokk, rokokó, majd copf stílusban az újjáalakított polgárházak is. Alig száz év az az idő (1740—1840), amelynek Székesfehérvár mai műem-

század harmadik évtizedében indultak meg. Mária Terézia uralkodásának első éveitől kezdve fokozódó ütemben alakult ki a régi épületek lassú eltűnésével az új városkép: erősen átépített templomok, amelyek mellett egyre nagyobb számban épültek barokk, rokokó, majd copf stílusban az újjáalakított polgárházak is. Alig száz év az az idő (1740—1840), amelynek Székesfehérvár mai műem-

A RÉGI HELYÉN KIBONTAKOZÓ BAROKK VÁROS legrangosabb alkotásai egyházi jellegűek. A jezsuiták nagyszabású építkezéseikhez jónévű művészeket hívtak meg. Nem kevésbé jelentős alkotások születtek a jezsuiták asztalosműhelyében, amely pl. 1758-ban a ma is használatban levő Fekete Sas gyógyszerter barokk bútortartót készített.

Székesfehérvár három legszébb temploma közül utolsónak a plébániatemplom ké-szült el. A Géza fejedelem sírja fölé emelt templomot, amelyet a törökök is dzsami-nak használtak, a XVIII. század folyamán újra és újra javítani kellett, míg a polgárok adakozásából 1758—68 között teljesen megújították. Finom gótikus formáiból semmi sem maradt reánk, ekkor kapta tágas barokk belső kiképzését.

A nagy egyházi építkezéseket a század második felében egyre növekvő számban követték a polgárházak átalakításai, s a roskadozó középkori paloták helyén barokk, rokokó, copf stílusú lakóházak adtak a középkori jellegű, szűk, kanyargós utcáknak újfajta hangulatot.

A feljegyzések a városban elszállásolt német és olasz katonaság erőszakosságait, a városi és megyei magisztrátus torzalkodásait, a jezsuiták egyházi ünnepeit emlegetik. 1723-ban három boszorkány elítélésére ült össze a

gondolata. Az 1764. évi pozsonyi országgyűléshez intézett kérelmében a város a Sárvíz szabályozását javasolta a folyó menti földbirtokosok költségén. A felirat további sorsát nem ismerjük, a folyó szabályozására azonban csakhamar sor került. Az 1780-as összeírás szerint a városnak 12 000 lakosa volt. Ez a szám fokozatosan emelkedett: a terjeszkedésre azonban csak a vizek lecsapolása adhatta meg a lehetőséget.

A város, amely német polgárainak vezetésével a XVIII. század elején a labancokkal tartott, és a következő század korszakban is a délnémet, osztrák művészet és kultúra egyik központja volt hazánkban, a XIX. század elejére a magyarul gondolkodó és érző városok sorába lépett. A változás látszólag hirtelen következett be, gyökerei azonban mélyre nyúltak. II. József törekvései, majd a napóleoni háborúk mindenütt felszították a hazafias érzéseket, a múlt, a szűkebb környezet becsülését. Stuhlweissenburg (Székesfehérvár német elnevezése) német polgárai a XIX. század elején, ha nem is beszélték kifogástalanul a magyart, büszkén emlékeztek városuk történelmi múltjára, hagyományaira.

AZ ÚJ KORHOZ VALÓ IGAZODÁS jelét maga a városi tanács is kifejezte 1814-ben, amikor határozatban mondta ki, hogy a német és latin nyelv helyett a jövőben

századokban a Magyar Nemzet Szent Helye és a Nemzeti dicső Tetteknek Honja volt, méltó arra, hogy újra a királykoronázások színhelye legyen" — mondja a memorandum.

A legmélyebb ellentéket is gyakran legyűrte a nemzeti érzés. Berzsényi verseinek kiadására a székesfehérvári szeminarium tanulói adták össze megtakarított pénzüket. A város és a megye közönsége két évtizeden át vállalta az 1818-ban megalakult „Székesfehérvári nemzeti játékszínház társulat” (színház) fenntartását; közönségének lelkesültségét vitte sikerre a kibontakozó magyar drámairodalom első színműveit, Katona József próbálkozásait, a romantikus irodalom legfontosabb darabjait. Ezek a szálak, amelyek Székesfehérvárt mind erősebben fűzték a lassan kibontakozó reformmozgalomhoz, teszik érthetővé a város polgárságának magatartását 1848-ban. A Fekete Sas fogadóban gyülekező ifjúság már március 16-án csatlakozott a pesti forradalomhoz; a város-ház elé seregülő sokaság előtt felolvasták a 12 pontot, és elszavalták a Nemzeti Dalt, majd megválasztották a helyi közrendi bizottságot. Ősszel már tettekkel is bizonyoságot adták hazafias érzéseiknek. A pákozdi csata után, amikor a horvát sereg további előnyomulása Buda felé lehetetlenné vált, Jellasics 1500 főnyi őrséget hagyott a városban és elvonult Bécsnek. A fosztogató, garázda őrséget a város polgárai megrohanták, és mielőtt védekezni, vagy menekülni tudott volna, lefegyverezték. Pár nappal később, október 4-én, Roth horvát tábornok érkezett a város alá 9000 főnyi sereggel, amelyet 12 ágyú is erősített. A város fegyverforgató férfiai, akik egyaránt felhettek az újabb zaklatástól és a horvátok boszszújától, egy sereg népfelkelővel és a hozzájuk csatlakozó

Württembergi-huszárokkal, merészen a horvát sereg ellen indultak. Összeütökre azonban a horvátok visszavonulása miatt került sor. Roth a következő nap Ororánál le is tette a fegyvert a helyszínre érkező Perczel Mór tábornok és Görgey előtt.

A SZABADSÁGHARC LENDÜLETE továbbra is magával ragadta a várost. A világi fegyverletétel előtt, amikor a Dunántúl már osztrák kézben volt, ismét hallunk Székesfehérvár ellenállásáról. Hiába fenyegetett az osztrák császári csapatok vezére, Felkenhajn tábornok „lőpor és golyó általi büntetéssel”, nem használt a kegyetlenkedéséről híres Gaál Ede császári biztos „utolsó figyelmeztetése” sem: Székesfehérvár népe felkelt a császári csapatok ellen. A császáriak augusztus 4-én kénytelenek voltak a várost kiüríteni. Felkenhajn augusztus 19-én csak úgy tudta visszafoglalni Székesfehérvárt, hogy ágyútűz alá vette.

T. K.

(Folytatása következik)

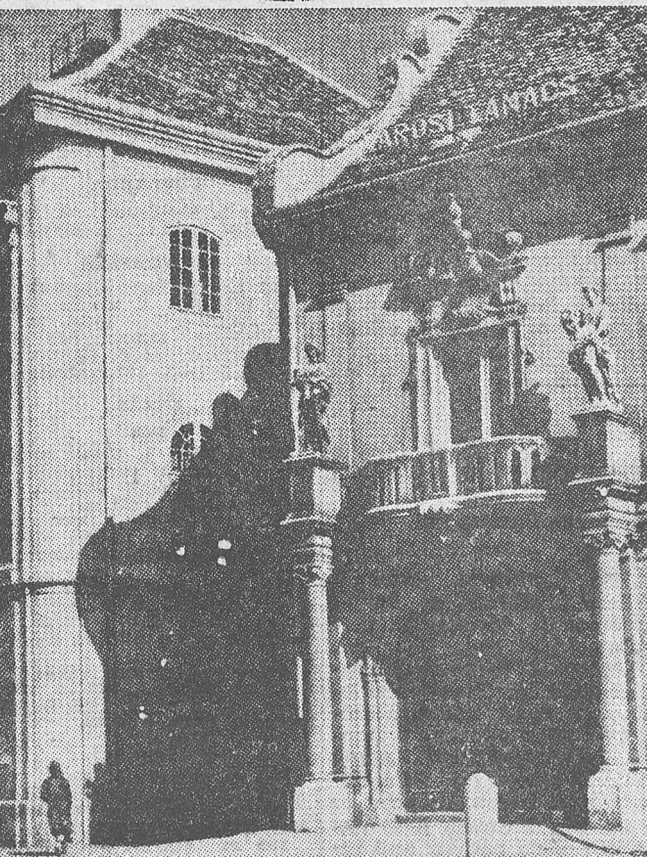

A Fekete Sas fogadó

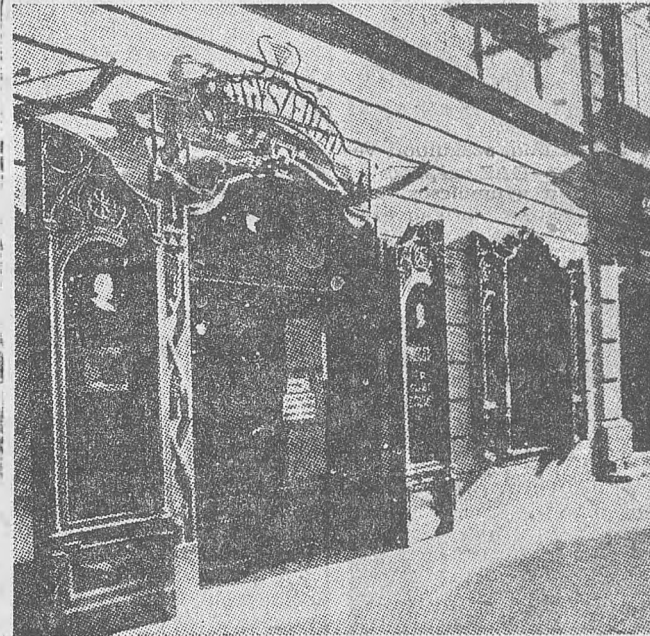
kori magyar és rác lakosság-hoz csakhamar új betelepülők csatlakoztak, kezdetben környékbéli magyarok, 1700 tájától azonban egyre jelentősebb német és morva csoportok. A belvárost, amelyet a törökök elhagytak, a helyőrség, a német tisztek, az egyház mellett az új német telepesek szállták meg. Számáranyuk tekintetében mindig kisebbségben maradtak, vagyoni helyzetük azonban csaknem az egész XVIII. századon át vezető szerepet biztosított számukra a város ügyeinek intézésében.

A német városvezetés először és kétségtelenül legelősebben a kuruckori küzdelmekben nyilatkozott meg. Amíg Fejér megye kezdetől fogva Rákóczi oldalán állott, harcolt, Székesfehérvár közvetkeztesen a labancokhoz húzott. A város gazdasági fellendülését korábban a hosszú török háború, majd a kuruc-labanc harc hátráltatta.

NAGYOBB ARÁNYÚ ÉPÍTKEZÉSEK csak a XVIII.

A Városi Tanács épületének barokk kapuja

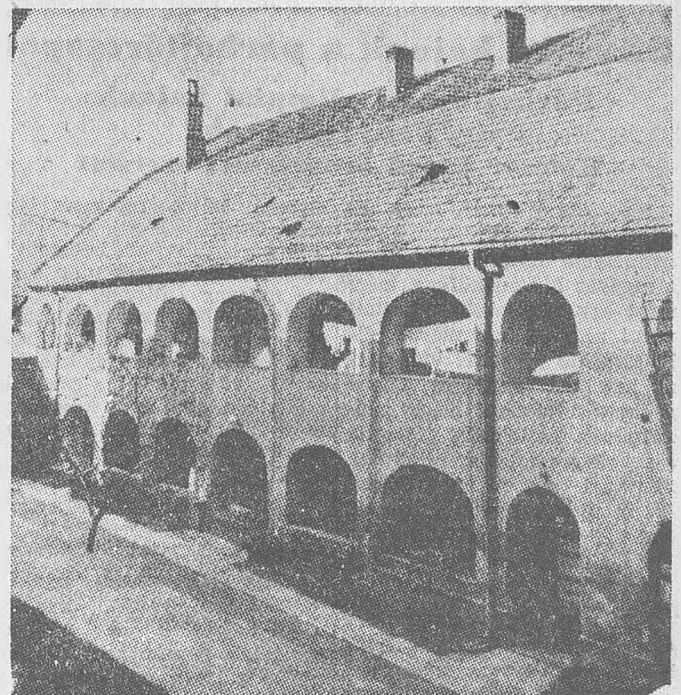

A Fekete Sas gyógyszerter bejárata

megyei törvényszék, 1735-ben tűzvész pusztított a külvárosban, amelynek mintegy 40 ház esett áldozatul, 1730-ban pestis tizedelte a város lakóit. Mária Terézia háborúiba Székesfehérvár az 1742. és 1744. évi nemesi felkelés alkalmával 40—40 katonát küldött, akik azonban nem nagy lelkesedéssel vettek részt a hadjáratokban, s néhány hónap múltával, nagy részük hazaszökdösött.

A városban, nem sokkal a török kiverése után már fogadó állt: a Fekete Sas 1701-ben említi egy feljegyzés; egy ünnepség számára kértek evőeszközöket a fogadóból. A kis Virág utca (ma Vasvári Pál utca) sarkán 1688-tól patika is volt. A ma is fennálló gyógyszerter 1745-től látta el orvosággal a belváros lakóit. Ugyancsak közvetlenül a visszafoglalás után nyitotta meg kapuját a belvárosi magyar és német elemi iskola, a mai Városi Tanácsol hátsó traktusa helyén. Egyes adatok arról beszélnek, hogy a jezsuiták már 1700 után megszervezték gimnáziumukat, amely 20 éves szünet után 1724-ben újjáalakult az Oskola utca szűk, egyemeletes épületében.

A SZÁZAD MÁSODIK FELÉBEN, amikor a várost egyre szűkebbnek érezték a gazdagodó polgárai, felvetődött a Sárvíz csatornázásának és a Sárrét lecsapolásának a

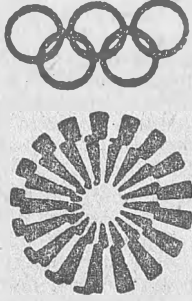

Az egykori Pelikan-fogadó udvara. Itt tartotta előadásait a fehérvári szintársulat, amelynek rövid ideig Petőfi Sándor is tagja volt

SPORT

IZGALMAS HAJRÁ!

Búcsúznak Münchenből a világ legjobb sportolói. Vasárnap a döntők egész sorát rendezték meg, köztük sok sportágban magyarok is küzdöttek a legjobb helyezésekért.

Későn este ért véget az olimpiai labdarúgó torna. Sajnos, ez kétségtelenül csalódást hozott a magyarok számára. Az olimpiai cím védője, a magyar együttes biztatóan kezdett, de a lengyel válogatott frissebben, bátrabban, veszélyesebben játszott, s két góllal a maga javára fordította a mérkőzést.

A vasárnap krónikájához tartozik, hogy újabb remek versenyekkel véget értek az atlétikai versenyek, s a végére is jutott érdekesség, izgalom, nagy eredmény. A finnek félórán belül két futóversenyt is megnyertek, az NDK 4x100 méteres női futóváltója pedig másodpercekkel megjavítva a világrekordot, győzött. Vasárnap a szovjet sportolók hihetetlen lendülettel hajráztak, és ez győzelmeikben is kifejeződött.

Ez volt a magyarok hatodik aranyérme. Orbánnak és Kajdinak meg kellett hajolnia az erősebb ellenfelek előtt, de két ezüstéremmel, amellyel a müncheni magyar gyűjteményt gyarapították, nagy siker.

Hegeudus Csaba

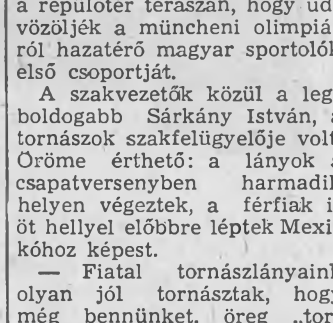
Gedó György

Orbán László

Kajdi János

Kiss Ferenc

VIVÁS

Olimpiai bajnok a párbajtőr csapat

Párbajtőrben olimpiai bajnok: dr. Fenyvesi Csaba

Kulcsár Győző bronzérmes szerzett

Megszoktuk már, hogy az olimpiákon a vívóversenyek színhelyein mindig felhangzik a magyar himnusz. Igaz, hogy most egy kicsit sokáig kellett várni erre az ünnepélyes pillanatra, de végre a vívócsarnokban dr. Fenyvesi Csaba párbajtőrvívásban elért győzelmének tiszteletére játszott a zenekar a magyar himnusz. Fenyvesi mellett nagy sikert ért el újra a mexikói bajnok, Kulcsár Győző, aki a francia Ladegaillerie mögött ezúttal bronzérmes szerzett.

elemek teljes repertoárjával rendelkezik. A párbajtőrvívók bebizonyították, hogy a kard után ez a ma magyar fegyverneme a vívásban. Dr. Fenyvesi Csaba egyéni győzelme után csapatban az együttes legyőzte a szovjet válogatottat, s bekerült a döntőbe, ahol nagy küzdelem után Svájc csapatával szemben megnyerte az aranyérmes.

Kajak-kenu: 2 ezüst- és 2 bronzérem

Kitűnően szerepelt Kulcsár Győző, akiről tudni kell, hogy sérülése miatt nagy nehézségei voltak, és át kellett állítania teljesen a stílusát. Ezt csak olyan vívó tudta megtenni, mint Kulcsár, aki a technikai

Jól hajráztak a magyar sportolók. A müncheni olimpia utolsó előtti versenynapján, a kajak-kenu döntőben két ezüst és két bronzérem honorálta a magyar versenyzőket jól felkészültségét.

Győzött a korszerűbben játszó csapat

Lengyelország-Magyarország 2:1 (0:1)

Alighogy vége lett az atlétikai versenynek, megereedtek az égi csatornák, elkezdett zuhogni az eső megállás nélkül, a jegyeiket már jó előre megvásárolt szurkolók nem kis bánatára.

Este negyed kilenckor a nyugatnémet Tschentscher sípjára állt fel a döntő két csapata:

Lengyelország: Kosika - Gut, Gorgon, Anczok, Cmikiewicz - Maszczyk, Szoltyisk, Krastka - Deyna, Lubanski Gadocha.

Magyarország: Géczy - Vépi, Páncsics, Bálint, Juhász, - Dunai III., Kú, Szűcs - Kozma, Dunai II., Váradi.

Kezdes után mindjárt letette névjegyét a lengyel válogatott; rendkívül veszélyes lövést kellett védenie Géczynek.

Talán a nagy tét, a kellemetlen eső, vagy méginkább, hogy tartalékolta még az erejét a két csapat, de tény: a mérkőzés színvonala nem emelkedett az átlag fölé. A 16. percben már negyedik magyar szöglet, mégis a lengyelek tartózkodtak többet a magyar térfélen.

S amikor már mindenki úgy gondolta, hogy a féldíj különösebb esemény nélkül véget ér, megszületett a találkozó első gólja. A 43. percben Váradi nagyszerűen futott el a balszélen, a 16-os oldalvonalánál befelé kanyarodott, s miközben a kapus kifutott eléje,

a fiatal csatár pompás lövéssel küldte a labdát a kapu bal sarkába (1:0).

Amikor a második féldíjre kivonultak a játékosok, az eső is alábbhagyott, a közönség is a mérkőzés színvonalának javulását várta.

A magyar csatárok rögtön göltigéző akciókat kezdtek, de Kozma lövése egy kicsit félre sikerült, s elkerülte a labda a kaput. A kapus kirúgásából Deynához került a labda, a lengyel játékos bátran előretört, három védőt is átjárt szott,

s nagyszerű lövése a léc mellett suhant Géczy kapujának bal alsó sarkába (1:1).

Kiegyenlítődték az esélyek, s most már a játék is hevesebb, változatosabb lett. A lengyel csapat lendülete fokozódott, a magyarok azonban sehogy sem tudták átvenni ezt a tempót, ami szükséges lett volna a játék felgyorsításához.

S aztán a fokozatos lengyel előretörések meghozták az eredményt. Három magyar védő összefutott, és

Deyna Géczy kapujába helyezte a labdát (2:1).

Az idő egyre haladt, ám a magyar csapat képtelen volt újítani, mert a lengyel játékosok az előny birtokában szárnyra kaptak, s minden próbálkozást elfojtottak. Továbbra sem változott lényegében a játék, az eredmény maradt 2:1-re győzött a lengyel válogatott, megnyerte az olimpiai bajnokságot. A magyar csapat ezüstérmes.

Élmény volt Balczó futása

A sportszeretők népes csoportja gyülekezett a ferihegyi repülőtér várócsarnokában és a repülőtér teraszán, hogy üdvözöljék a müncheni olimpiáról hazatérő magyar sportolók első csoportját.

A szakvezetők közül a legboldogabb Sárkány István, a tornászok szakfelügyelője volt. Öröme érthető: a lányok a csapatversenyben harmadik helyen végeztek, a férfiak is öt hellyel előbbre léptek Mexikóhoz képest.

Fiatallal tornászaink olyan jól tornáztak, hogy még bennünk, öreg "tornászokakat" is megleptek - mondta. - Különösen az előírt gyakorlatok sikerültek jól, s ez a meglehetősen nehéz csoportban velünk együtt szereplő csehszlovák és amerikai tornászokra, úgy látszik, idegesítően hatott. A lányok bátran végezték a legnehezebb gyakorlatokat, s ennek eredménye nemcsak a végső pontszámokban, hanem a nemzetközi elismerésben is megmutatkozott. Gerevich Aladár örömmel

számolt be az ifjú Gerevich Pál szerepléséről:

- Engem is meglepett, hogy milyen éretten, mondhatnám, lámpaláz nélkül vívott a gyerek első olimpiáján - mondta. - Ellenfeleivel már többször is versenyzett, mégis szorgalmasan tanulmányozta őket a mérkőzés előtt. Nézegette, ki ellen mit lehet csinálni, s csaknem százszázalékosan meg is valósította. Úgy gondolom, nem rajta múltott, hogy az érem csak bronzra sikerült.

Kovács András vívómester még most is áradozva beszélt Balczó András teljesítményéről. Élmény volt Balczó futása, mindenki a sors igazságtevésének tekintette jól megérdemelt győzelmét - mondta. - Nagyszerűen helytállt Villányi is. Bakó a vívás és a pisztolylövés napján még nem tudta túlnenni magát gyenge lovaglásán. Egyre azt hajtogatta: „Nálam sokkal gyengébb képességű lovasok is 1000 pont felett szerepeltek, s nekem nem sikerült...”

BIRKÓZÁS

Valóra vált remények

Klinga, Bajkó, Csatári bronzérmes

Klinga László, a Bp. Honvéd 25 éves versenyzője (az 57 kg-os mezőnyben) nem véletlenül tartott nagy ellenfelétől, a szakállas, hosszú hajú amerikai Sanderstól, kívánsága azonban - a bronzérem - teljesült.

Bajkó Károly, a Vasas 28 esztendő birkózója ugyan csak bronzéremmel fejezte be szabadfogású versenyt egy 90 kg-osok súlycsoportjában. Csatári József a 100 kg-osok között két mérkőzés is vívott.

A Bp. Honvéd 29 esztendő birkózója először a bolgár Todorovval vívott kemény csatát.

Todorovot háromszori megintés miatt zárt birkózásért leléptették. A következő mérkőzésen Csatári ellenfele a mongol Bajanmunkh volt, akitől Csatári pontoszoros vereséget szenvedett ugyan, azonban be a vereség, akárcsak a szovjet Jagirin elleni párharc sem befolyásolta már Csatári bronzérmét.

ÉREMTÁBLÁZAT

Table with 3 columns (I, II, III) and 43 rows listing countries and medal counts.

OLIMPIAI EREDMÉNYEK

Table with 3 columns (Férfiak, Nők, Összes) and 15 rows listing various sports and medal counts.

LABDARÚGÁS

Meglepetések az első fordulóban

Az első nagy őszi futballszerdán - túl közel az olimpiához - még nem volt túlságosan nagy érdeklődés a mérkőzések iránt. Budapestén összesen 8000 néző látta az U. Dózsa és a Bp. Honvéd rajtját: a Megyeri úton és Kispesten elég alacsony színvonalú volt a játék, a magyar klubcsapatok nehezen nyertek, és a visszavágón különösen a Bp. Honvédnak még nehéz dolga lesz a Salgótarján idegenben vereséggel kezdte szereplését, és ugyancsak össze kell szednie magát, ha tovább akar jutni.

Külföldön több meglepetés volt: kikapott a Benfica és súlyos vereséget szenvedett a Levszki a Vojvodina, az Austria, Továbbjutó csapatnak tekinthető az EK-ban a Gornik, a KEK-ben a Milán. az UEFA-kupában a Slovan Bratislava, a Cluj, a Beroe, a Jena.

Table with 2 columns (ER, KEK) and 6 rows listing football clubs and scores.

Table with 2 columns (KEK, UEFA) and 6 rows listing football clubs and scores.

Table with 2 columns (UEFA) and 6 rows listing football clubs and scores.

Table with 2 columns (UEFA) and 6 rows listing football clubs and scores.

Table with 2 columns (VIVÁS) and 6 rows listing fencers and scores.

Table with 2 columns (Férfiak) and 6 rows listing fencers and scores.

Table with 2 columns (VIZILABDA) and 6 rows listing water polo players and scores.

Table with 2 columns (EVEZÉS) and 6 rows listing rowers and scores.

Table with 2 columns (BIRKÓZÁS) and 6 rows listing wrestlers and scores.

Table with 2 columns (RÖPLABDA) and 6 rows listing volleyball players and scores.

Table with 2 columns (SÚLYEMELÉS) and 6 rows listing weightlifters and scores.

Table with 2 columns (ÖSSZES) and 6 rows listing overall scores.

Table with 2 columns (Nők) and 6 rows listing female athletes and scores.

Table with 2 columns (Férfiak) and 6 rows listing male athletes and scores.

Table with 2 columns (Nők) and 6 rows listing female athletes and scores.

Table with 2 columns (Férfiak) and 6 rows listing male athletes and scores.

Table with 2 columns (Nők) and 6 rows listing female athletes and scores.

Table with 2 columns (Férfiak) and 6 rows listing male athletes and scores.

Table with 2 columns (Nők) and 6 rows listing female athletes and scores.

Table with 2 columns (Férfiak) and 6 rows listing male athletes and scores.

Rick Demontot, a 400 m-es férfi gyorsúszás győztesét az az öltözék miatt diszkvalifikálták. Így ebben a számban az ausztrali Coopert 4:00,27 mp-es olimpiai rekorddal hirdették győztesnek.

Színház Képzőművészet zene irodalom Film

VAS ISTVÁN:

TUDOM

Ismeritek-e azt a percet,
Mikor a nyárban itt az ős?
Mégborzonganak a téli kertek,
Élednek a szikkadt mezők.

Előbb a nyár nagy hőve marja
A követ, az emberi bőrt,
Azután zúgva, örvénynt kavarva
A vihar kitört.

Most tisztá és csillog minden: az élet,
Az este, a Duna a hidak alatt,
Es megalázó bódulatból ébred
A tisztázó gondolat.

S megvilágítja a városi tájnak
Minden ismerős zugát. Mi is ez?
Nem-tudom, hogy így, boldogítva fájhat
Az, ami volt, és az, ami lesz.

Megvillan a hűvös, éjtéli holdban,
Mosolya vizen rezeg —
Tudom, milyen volt, mikor kicsi voltam,
Sejttem, milyen lesz, ha már nem leszek.

Tudom, hogy jönnek új bölcsek, bolondok,
Jövendő emberek —
Tudom, hogy volt, mikor nem voltam, tudom, hogy
Lesz, mikor nem leszek.

Tudom, hogy a Duna akkor is így susog.
Így reszketnek a levelek —
Tudom, lesz még ilyen este, és valahogy
Akkor is itt leszek.

ÚJ KÖNYVEK

Galsai Pongrác:

CSORTOS GYULA

Galsai Pongrác Csontos Gyuláról írott életrajza, amely a Szépírói Kiadó Arckép és vallomás sorozatában jelent meg, elsősorban azért jó és hasznos könyv, mert nemcsak hiánytalanul teljesíti bibliografikus feladatát, hanem tümelően szorosan vett témáján, a nagy színész életének, munkásságának ismertetésén, egy színházi korszakról és általában a színházról, mint sajátos művészeti alkotóműhelyről is sokat és érdeklőlegesen mond. Mozaikok keverébe foglalja a gazdag színésszé alakulása eseményeit, felidézi és a legilletékesebb tanúvallomások alapján elemi jelentőségű alkotásait, megrajzolja a külön, magányos ember, művész portréját, és mindezzel párhuzamosan hozzájárul a színészet és a színház történetének megismeréséhez. Csontos Gyula kétszázötven négy éves pályafutása és alkotói tevékenysége csak a magánéletben játszott szereppel kiegészülve bontakozhat ki.

A rideg, olykor kegyetlenül önző, a pályatársakat és a környezetet lenéző magánéleti magatartása okait kutatva Galsai Csontosban felismeri a gyermekkor megázottá vált kompenzáló, a köznapi életben partravetett halántékot vergődő, a rendkívüli elhivatottság érzésétől a színházban megáramló ember, aki feltétlenül elismerésre és hódolatra vágyva, minden közönségikére mellette is sziklacusságokra itéltetett. Ha leereszkedik, ha megtörik, ha olesó kegyekre, köznapiságotra vágyva megalkuszik az étellel, elvesztéi tartását, amellyel emlékezetes alakításait formálta. Galsai életrajzának legértékesebb része, hogy a nagy szerepek elemzésekor igen meggyőzően mutatja meg, miként ruházta át Csontos saját egyéniségét, életfelfogását közvetítő, vagy közvetlen módon — az általa formált színpadi alakokba: (A testőr a Volpone címszerepe, Asztrov a Ványa bácsiban, Pál cár az Oroszországban, Snylock a velencei kalmárban.)

A nagy művészeti pillanatok megragadása mellett Galsai nem idealizálja hőstét. Felidézi a külső és belső kapcsolatos közszínpadon forgó anekdotákat, kiegészíti őket az életrajz emlékeivel, és felbecsülhetetlen adalékokkal szolgál, amikor elsőnek ismerteti Csontos titkos naplójának részeit. A türelmetlen és elkerülőleg írt, teljes értékű portré formájában, és ugyanakkor élvezetes, olvasmányos kötetet nyújt át az olvasónak. Olyan könyvet, amelyet érdeklődéssel és haszonnal fogathatnak azok, akik csak hírből, vagy néhány filmrészletből ismerik a nagy művészt, de azok is, akik oly sajnálatosan korán letűnt alakját még láthatták színpadon is.

Helga Ingstad:

VIKINGEK AZ ÚJVILÁGBAN

Nemcsak az a kérdés érdekes, jártak-e a vikingek Amerikában (ötszáz évvel Kolumbusz előtt), s ha igen, merre; az is lebilincselően érdekes, amit választásos úttal Helge Ingstad norvég kutató tapasztalt a mai Amerika északi partjainál. Nyolc expedíciót vezetett Ingstad, s utjairól, az ott élő indiánokról, régészeti vizsgálódásairól, az ezer év előtti világutazók lakhelyének valószínű felfedezéséről számol be kitűnő könyvében Vikingek az Újvilágban címmel. A sokszínű, olvasmányos, útirajznak és tudományos vitáinak is beillő művet sok kép illusztrálja.

KULTURÁLIS HÍREK

„DÓZSA GYÖRGY KATONÁI” címmel grafikai kiállítás nyílt meg a pesterzsébeti múzeumban. A grafikák Lőrincz Gyula szlovákiai magyar művész alkotásai. A Csehszlovák Kultúra és a XX. kerületi Tanács rendezésében megnyílt kiállításnak helytörténeti jelentése is van, mert mint kiderítették, Pesterzsébet területén, a Gubacsi pusztán zajlott le Dózsa egyik nagy ütközete.

ORSZÁGOS természetvédelmi rajzpályázatot hirdettek meg Pécsen azzal a szándékkal, hogy ezúton is felkeltse a gyerekek érdeklődését a növények és az állatok védelmére. A pályázatra 1800 gyermekrajzot és -festményt küldtek az ország különböző részéről. A legjobb rajzok közül 150-et a mecseki állatkertben kiállítottak. A megnyitón adták át a pécsi üzemek, vállalatok és intézmények díjait is.

Az öregúr minden áldott nap ott ül a padon, a házrengeteg előtt zöldellő parkban. Tiszta, ápolt öregember. Vasalt ruhában, hófehér ingben, fényesre kefélt cipőben érkezik, és mindig ott próbál helyet keresni, ahol a legtöbben ülnek.

— Hátha elcsúszkál egy kis beszélgetést — magyarázza közlékenyen és hálásan, mivel megérzi, hogy csevegőtársra akadt.

Kicsit szomorúnak, gondterhelten látszik. Gyakran tapogatja térkeit vaskos, ráncos kezével.

— Betegség? — kérdezem részvétellel.

— Egészséges vagyok, mint a makk — dicsekszik felvidulva, majd újra lekösd a kedve: — A magányosság, az egész napos egyedüllét az én egyetlen bajom.

S magyarázza, hogy két esztendővel ezelőtt került ide falujából. Felhozta a fia.

— Jóléte, kényelemben hozott. Olyan szobám van, amelyen nálunk nem volt senkinek. Mi nem voltunk ám gazdag család, apámnak hét holdja volt, azt kaptam meg, amikor ő megrokkant. Az én öregem bizony nem lakott ilyen szobában. Amikor éretem, hogy hasznos már nem hajthat, fogta a kis holmiját, és átköltözött a kamrába, az istálló mellé. Nálunk régen ez volt a szokás.

— Ma más divat járja — mondom neki.

— Az ám, de az egyedüllét nemcsak a kamrában kinözi magát az ember, hanem a szobában is. Szép kis házam volt, pénzem éppen annyi, amennyiből megélhettem volna. S volt beszélőtársam is. Mégis megijedtem, amikor a feleségem halála után ott maradtam egyszál egyedül.

— Akkor hozta fel a fia?

— Nem mindjárt. Nem akartam én jönni. Volt egy gyerekkori pajtásom — nálam egy évvel fiatalabb —, aki azt hajtogatta, hogy egy szöveget ki ne adjon az ember a kezéből, amíg szusz van benne. Ne szolgáltassa ki magát a gyerekek kénye-kévére. Magunkra maradtunk — mondta mindig —, sokat küszködünk, de legalább nem kerülgetünk semkit.

— Maga is így gondolta?

ÖREGSÉG

— Így gondoltam, amíg egy szép napon el nem kapott a félelem — mondja a szavakkal küszködve. — A barátomnak nevénapja volt, meghívott néhányunkat borozgatni. Késő estig elidőgáltunk, s a barátom azzal engedett el, hogy másnap is az ő vendége vagyok. Minek búsljunk egyedül, ha lehet vidámban is.

Elhallgat egy percre, s a szemébe kiül a félelem, amelyetől az előbb a hangja bizonytalan lett.

— Amikor másnap benyitottam ott lettem a konyhában holtan. A kályha előtt feküdt, s a bizottság szerint begyújtás közben érte a hálál. Még aznap írtam a fiamnak, hogy ha nem lennék terhükre, s hogy ha ők is úgy gondolnak, most már menjenek, nehogy engem is úgy találjanak majd meg, mint a barátomat.

— Ezért jött hát a fiahoz?

— Szerettem is. Mindig tudtam, hogy jó gyerek, sosem volt velem semmi bajom. Meg nem jöttem üres kézzel, a házért nyolcvanöt ezer forintot kaptam, és volt egy kis megtakarított pénzem is. Odaadtam nekik, gazdálkodjanak vele.

— Hálátlanok talán?

Riadtan tiltakozik.

— Megvan énnekem mindennem. A fiam olyan mint egy falat kenyér. S az unokám is. A menyem sem rossz asszony. Bár ő hidegebb fajta. Nem csak vellem van úgy, a maga szüleié is. De hát mikor látom én őket? Reggel hétkor elszaladnak otthonról, s nekem addig fel sem szabad kelnem, mert ezekben a flancos új lakásokban nagyon szűk a hely.

— A menyem fél hétkor behozza a reggelit: gyorsan papa, mert indulunk. Meg kell adni, rendes asszony, sosem hagyja rám a mosatlant. Amikor elmennek, felkelek, hiszen ötnél tovább nem tudok aludni, s nekem kín-

szenedés az ágyban forgozódni.

— Mi a napirend?

— A semmittevés, uram! Ez az én bajom. A tiszta ing, a tiszta ruha ki van téve. Félóráig pucolom a cipőt, hogy teljen az idő. Fél tizenkettőtökör beülök a vendéglőbe, és várom az ebédet, mert a fiamék oda fizettek be érttem.

— Jó a koszt?

— Meglehető. Én otthon soha ilyen előkelő helyeken nem ültem; s az asszony halála óta nem volt előttem háromfogos ebéd. Egy kis sült tojás vagy nyárson sült szalonna.

— Szerette?

— A sült szalonnát nagyon, s itt olyat nem lehet. De nem is a szalonna a fontos, hanem az, hogy nyárson nem sült egyedül az ember. Beszélgetni, nevetgetni lehetett a tűz körül.

Témát vált, azt mondja, hogy néha összetalálkozik egy falujabeli asszonnal.

— Nagyalátó, büszke család volt. Amikor egyedül maradt, felköltözött ő is a fiához. Hozott magával egy táskaföröcsköt. Amikor először találkoztunk, odavolt a szerencsével, dicsekedett, hogy a gyerekek a tenyerükön hordják. Tegnapi reggel már valósággal búskomornak láttam. Elsírt, hogy reggel óta estig egyedül van, mint én. S ha este hazajönnek a fiatalok, annyi a dolgot, a menni- és tennivalójuk, hogy órára nem sok idő marad. Egyszóval most már inkább visszamennek.

— A város volt az ok?

— Dehogyan a város. A városban is emberek élnek. Az a baj, hogy az öreg, a maga tehetetlenségével kiszorul az emberek közül, úgy érzi, nem hiányzik senkinek.

Amikor próbálom megmagyarázni neki, hogy nem egészen így áll a dolog, félbeszakít:

— Ma már nem a nyomortól fél az öregember. S ha így haladunk, talán legyőzzük még a betegségeket is. A magányt kellene még valahog elűzni uram, hogy ne érezzük magunkat a gyerekeink közt is egyedül.

A. A.

Múltjára emlékeznek az Árpád-kori település

Tiszapüspöki község Török-szentmiklós felé vezető útján 1968-ban, a gázcserelelep építése közben, összefüggő területe csontokat találtak. A régészek megállapították, hogy a temető a honfoglalás korából való. De a község Árpád-kori életét írás is dokumentálja: IV. Béla 1261-ben az egri érseknek adott adománymegemlékező levelében ez olvasható:

„...továbbá Szurdokpüspöki, továbbá Gyöngyospüspöki, továbbá Tiszapüspöki, Tiszaszeg halászó rekeszeivel, amely sok halastaváról és halászhelyéről nevezetes nemes Béla és Szabolcsmegyében, mely összes birtokok Hevesújvár és Borsod megyében fekszenek és Szent István által adományozottak...” (Természetesen IV. Béla írónak nem a mai írásmód szerint írta le a település nevét, hanem Tyza-Pispukynak említi.)

A legrégebbi irat még Hevesújvár és Borsod megyéhez tartozóknak említi a községet, a későbbi feljegyzések már a mai területéhez, Szolnokhoz számítják.

Szeptember végén

Nagyszabású Kisfaludy-ünnepségek

Kisfaludy Sándor születésének 200. évfordulója alkalmából a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat Veszprém megyei szervezete és a sümegi Kisfaludy Sándor Emlékbizottság szeptember végén nagyszabású ünnepségsorozatot rendez Sümegen és Balatonfüreden, a Magyar Irodalomtörténeti Társaság és az MTA Irodalomtudományi Intézetének közreműködésével.

Az ünnepi program szeptember 27-én, Sümegen, az Irodalomtörténeti Társaság és az Irodalomtudományi Intézet XVIII. századi kutató csoportja közösen rendezett, háromnapos vándorgyűlésével kezdődik; este a győri Kisfaludy Színház rendez elő-

adást a község művelődési házában.

Szeptember 28-án emléktáblát lepleznek le a Kisfaludy Sándor Gimnázium előtt, amely 115 évvel ezelőtt nyitotta meg kapuit. A nagyközség művelődési házában ünnepi estet rendeznek, amelyen Simon István Kossuth-díjas költő mond beszédet. Szeptember 29-én a sümegi temetőben megkoszorúzzák Kisfaludy Sándor és Szegedy Rózsa sírját, este pedig a TIT Veszprém megyei irodalmi színpada ad kulturális műsort a művelődési házában.

A sümegi megemlékezéseket párhuzamosan jubileumi ünnepségek lesznek Balatonfüreden is.

RÖVID szünet után 97 éves korában meghalt Glauber Zseni színésznő, a magyar színészvilágnak egyik legidősebb tagja, a Jászai Mari színészet honlapja. A múlt század utolsó harmadában kezdte pályáját vándorszínészként. Hazánk szinte valamennyi városában fellépett.

A SZÉPMŰVÉSZETI MŰZEUMBAN megnyílt az Európai tájfestést 1550-től 1650-ig című kiállítás. A szocialista országok: Lengyelország, az NDK, Csehszlovákia, Szovjetunió és Magyarország művészeinek legcsodálatosabb tájképfestményei láthatók a kiállításán.

A tudakozóban

Vízszintes: 1. Rajzunk szövege (folyt. a függ. 14. és 55. számú sorokban). 14. Kossuth-díjas színművészünk nevejele. 15. Elhunyt színművész (György). 16. Japán kikötőváros Kyushu szigetén. 17. A 37. sz. fordította. 18. Szélhárfa. 20. Szavato. 21. CTE. 22. Goggomobil autótípus is gyárt. 24. VBK. 25. Kis Adam. 26. Hivatásos ökölvívó volt (Max). 27. Az egri ... mind szürke. 29. A Finn Kommunista Párt főtitkára (Arvo). 30. Goncourt-díjas francia regényíró (Robert). 31. Az USA egyik állama a Csendes-óceán partján. 33. Jókai ritkán játszik lyennel. 34. Nikkel. 35. Férje. 36. Becézett férfinév. 37. Egymást követő betűk. 38. Néhol ez szegélyezi az utat. 39. ... Roa: kubai külügyminiszter. 40. Kerkesedelmű kifejezés. 42. Két névelő. 43. Kancsóban van! 44. N. Gy. 45. Rag és község. 47. Régebbi edények is készültek belőle. 48. Molibdén. 49. Més, angolul. 50. Szivárvány, idegen helyesírással. 52. Tok betűi. 55. HCL. 57. Az NSZK válogatott labdarúgója volt. 58. Az illegális KMP harcosa volt (Kató). 60. ... Debray; Bolíviában nemrég szabaddon bocsátott francia újságíró. 61. Pontyféle. 62. Összetételekben: ftl. 63. Nemesi tal. 65. Válogatott brazil labdarúgó. 67. Ormény romváros. 68. A My Fair Lady egyik szerepe. 70. Mesealak. 72. Ragasztóanyag. 73. Dús betű. 75. A November 7. Erőmű épült itt. 76. Ragadó mássalhangzó! 77. Foszfátásványokat tartalmazó

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
		15					16					17
18	19		20								21	
22		23		24			25				26	
27			28		29					30		
31				32						33		
34			35							36		37
		38								39		
40	41		42							43		44
45				47					48			49
50			51		52	53	54		55	56		57
58				59		60				61		
62			63	64					66		67	
68										72		
		73		74		75			76			
77	78					80			81			82

üledékes kőzet, névelővel. 80. Részben fogna! 81. Budapest egyik tere.

Függőleges: 2. Ledolgozza a hátrányát. 3. Külföldi hírgyűnökség. 4. KAG. 5. Norvégia királya. 6. Kazantzakisz világhírű művész névejele. 7. A legutóbbi világkiállítás színhelye. 8. „Egy régi ... hoz Budáról át a szél.” 9. Rajongó. 10. Liliom szereplője. 11. ÖDT. 12. Tanács. 13. Elműlik. 19. A John F. Kennedy-gyilkosság kapcsán közismertté vált amerikai ügyvéd (Mark). 21. Tokióban olimpiai aranyérmet nyert amerikai atléta (Henry). 23. Híres amerikai teniszjátékos volt. 26. Rómán költő és műfordító (Mihály). 28. Katonai bizottság elnöke. 30. Az Alfa Romeo művek városa. 32. Japán költő, író és kritikus (Sigeharu). 33. Libanoni politikus (Rasid). 41. Jó tanács jelzője is lehet. 44. Öthangya a hely. 49. Csehszlovák filmváros. 51. Fordítva dolgozik! 53. Pesti közleke-

dési eszköz. 54. Minden igazi bálna tancsolják. 56. Férfinév. 57. Tetejére. 59. Klasszikus japán drámai műfaj. 61. Kicsinyítő. 64. Bárium. 66. A 65. sz. alatti fele. 69. „A” perzsa uralkodó. 71. Beethoven szülővárosa. 72. Színész, rendező (István). 74. Folyó Jugoszláviában, Jasenovacnál ömlik a Szávába. 76. Helyez. 78. Libahang. 79. Totóban van! 81. Egy római számmal: vásár — rövidítés. 82. S. Ű.

Beküldési határidő: 1972. szeptember 30.

Ülést tartott a Minisztertanács

A külügyminiszter jelentést tett Sabah al Ahmed al Dzsaiber sejk, kuwaiti külügyminiszter hazánkban tett hivatalos látogatásáról.

A kormány a magyar—kuwaiti tárgyalásokat pozitívan értékelt. Megállapította, hogy kívánatos és lehetséges a két ország együttműködésének ki- szélesítése, elsősorban gazdasági területen. Ezért úgy határozott, hogy illetékes szervek ezzel kapcsolatban tegyék meg a szükséges intézkedéseket.

A kormány megtárgyalta és jóváhagyta a mezőgazdasági és élelmiszeripari miniszternek a nyári mezőgazdasági és terményfelvásárlási munkák végrehajtásáról, valamint az őszi mezőgazdasági munkákra és felvásárlásokra való felkészülésről szóló jelentését. Megállapította, hogy — a jó felkészülés ellenére — az ország jelentős részén, elsősorban a Dunántúlon bekövetkezett csapadékos időjárás miatt, a gabonabetakarítás és a felvásárlás a szokásosnál nagyobb feladatot jelentett. A nehézségeket a mezőgazdasági üzemek, az állami és társadalmi szervek dolgozóinak áldozatkész munkájával, kölcsönös segítségnyújtással sikerült legyőzni, amiért a kormány köszönetet fejezte ki.

Intézkedés történt, hogy az Anyagföldről jó minőségű búzát szállítsanak a csapadékos időjárás sújtotta Dunántúlra. Az egyéb termények, a zöldségfélék és a gyümölcs betakarítása megfelelő ütemben folyt. A csapadékos országrészekben egyes növények — mint például a retyén — természetben jelentős mennyiségi és minőségi veszteség mutatkozik. Az őszi érésű növények többségével kedvezőek a termésklíráások.

Az őszi mezőgazdasági munkák szervezést és időbeni végrehajtásához a Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Miniszteriumban, valamint a megyei tanácsoknál működő operatív bizottságok körültekintő munkájára van szükség. A bizottságok tevékenységében az állami szervek képviselői mellett valamennyi, a betakarításban és az őszi munkákban érdekelt vállalat, társadalmi és érdekképviseleti szerv képviselője részt vesz.

A kormány felhívja a mezőgazdasági üzemek vezetőit, hogy állandó dolgozóikon kívül vonják be a munkába a családtagokat és a nyugdíjasokat is. Felkéri továbbá a mezőgazdasági, a társadalmi, érdekképviseleti és állami szervek, a felvásárló, gyártó és ellátó vállalatok, valamint a közlekedési vállalatok, tege- nek meg mindent az őszi munkák sikeréért, mindannyian járul- janak hozzá, hogy a forgalomnak a KPM közúti fősztályának vezetője.

Autópálya Törökbálint és Marionvásár között

Kétszer két nyomtávú autópályává alakult át az M 7-es autót egy szakasza: határidő előtt egy évvel átadták a forgalomnak az út Törökbálint és Martonvásár között el- készült jobb oldali forgalmi pályáját. Az új pálya 16,2 ki- lométer hosszúságban ké- szült el, átadásával lényege- sen gyorsabb, biztonságosab- bá válik ezen a szakaszon a közlekedés.

Az M 7-es autópálya jobb oldali forgalmi pályáját a Betonút Építő Vállalat mar- tonvásári telephelyén adta át ünnepélyesen a forgalomnak a KPM közúti fősztályának vezetője.

Javaslatok a terézvárosi öregek szociális helyzetének javítására

A VI. kerületi Tanács a közelmúltban jelentést készített a terézvárosi lakosság szociálpolitikai helyzetéről, kü- lönös tekintettel az öregekre, a sokgyermekes munkáscsalá- dokra, a gyermeküket egyedül el- tartókra. Többek között napi- rendre tűzték a házi beteg- ápoló szolgálat továbbfej- lesztését.

A kerületben több mint 300 érvényes eltartási szerződést kötöttek az arra rászoruló idő- sebb személyekkel. Az eltartási szerződéseket folyamatosan felülvizsgálják. Ugyancsak fel- lül kell vizsgálni a nem me- gfelelő anyagi körülmények között élő családok helyzetét. Intézkedéseket tesznek a kerület ellátatlan öregei éle- telének könnyebbé tételére. A társadalmi munkába igye- kelnek bevonni a vállalatok szociális brigádait, ame- lyek egy-egy kerületi időszak- szel gondozásával enyhítenék az öregek helyzetét.

Magyar konfekció és kötöttárú a Szovjetunióknak

Moszkvában a Hungarotex és a szovjet Razoexport cég képviselői hatvanmillió rubel értékű üzletkötést írtak alá, amelynek értelmében jövőre nagy mennyiségű magyar kon- fekciót és kötöttárút szállítanak a szovjet megrendelőknek. Mint dr. Oblath György, a Hungarotex vezérigazgatója az aláírás után elmondotta, az a tény, hogy az idén a tíz- százalékos forgalomnövekedés mellett a múlt événél koráb- ban, már augusztusban siker- ült tető alá hozni az üzlet- kötést, nagy segítség a szállí- tásokban érdekelt magyar vállalatok tervszerű munká- jához.

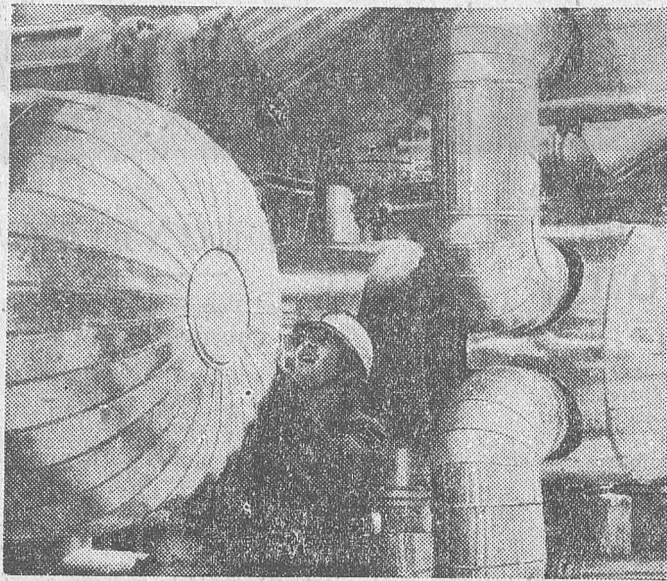
Ugyancsak a Hungarotex rendezésében szakmai bemu- tató nyílt Moszkvában hat gyapjúipari vállalat 120 szö- vetmárkájából, amelynek fel- használási lehetőségeit a ki- állítással egybekötött divat- bemutatón 40 kabát-, kosz- tűm- és öltönymodellen il- lusztrálták a megnyitó közön- ségének.

Új bűtorüzem, úttörőház épül Egerben

Jelentős beruházások szep- relnek a Heves megyei Tanács 1972. második félévi fej- lesztési tervében. Az év vé- géig több mint 44 millió forin- tot fordítanak egészségügyi, szociális és sportlétesítmé- nyek építésére, korszerűsítésé- re. Megkezdnek több olyan nagyberuházást is, amelyek befejezése csak a negyedik öt éves tervidőszakban várha- tó.

A tervek szerint még az idén elkészül az új megyei úttörőház, és megkezdik az egrí gyógykezelési intézet, valamint a hatvani ifjúsági otthon bővítését. Tovább folytatódik az egrí várfal helyreállítása, és befejezik az Agria bűtorgyár új üzeme- nek építését. Csaknem négy- millió forintot fordítanak a megyei kórház és rendelőin- tézet fejlesztésére, és jelentő- sen bővítik a megye többi egészségügyi intézményének gép- és műszerállományát is.

SZÁZHALOMBATTÁN KŐOLAJFELDOLGOZÓ ÜZEM ÉPÜL

A Dunai Kőolajipari Vállalatnál jelentős anyagi befektetéssel új, évi 3 millió tonna teljesítményű atmoszterikus és vákuum- desztillációs üzemet építenek. Itt dolgozzák fel a Barátság II. kőolajvezetéken érkező nyersolajat. Képnézőn: bádógosok hő- szigetelik a technológiai csővezetéket.

Magyar-iraki gazdasági megállapodásokat írtak alá Budapesten

Bacconi Jenő, a külkeres- kedelmi miniszter első he- lyettese — dr. Bíró József mi- niszter távollétében — és Mohamed Mahmud Abdul Rahman, az iraki északi fej- lesztési ügyek minisztere a Külkereskedelmi Miniszté- riumban több államközi megállapodást írt alá.

A két delegáció a gazdasági együttműködés kérdéseiről tárgyalt. E tárgyalásokhoz jó alapot szolgáltat, hogy az el- múlt években igen kedvezően alakult a magyar—iraki együttműködés. Jó feltételek teremtődtek a külkereskedelmi kapcsolatok számára is. A mostani, baráti légkörben folytatott konstruktív megbe- szélések célja az volt, hogy a két ország gazdasági kapco- latai erőteljesen fejlődjenek.

A megbeszélések igen er- demnyesek voltak, és a gazda- sági kapcsolatok széles körét érintették. A tárgyalások eredményeként írták alá az említett megállapodásokat, amelyek keretében hosszabb távra is lehetőség nyílik a két baráti ország közötti gaz- dasági kapcsolatok gyümöl- csöző és gyors ütemű, növelé- sére, az eddigieknél szélesebb alapon nyugvó kiterjesztésé- re.

Megállapodást írtak alá miniszteri szintű gazdasági együttműködési bizottság lé- trehozásáról, amely éven- kénti rendszeres ülésen vizs- gálja majd az államközi egyezmények megvalósulását; javaslatokat dolgoz ki és in- tőzkedik az együttműködés továbbfejlesztéséről.

Nagy jelentőségű az olaj-

ipari együttműködésre von- natkozó megállapodás. Ennek értelmében Magyarország fo- kozza hozzájárulását az iraki nyersanyagkincsek feltárá- sához. Az olajbányászat és -feldolgozás fejlesztéséhez — fizetési könnyítések mellett — olajipari gépeket és beren- dezéseket szállítunk, ezekhez kapcsolódó műszaki-tudomá- nyos szolgáltatásokat nyúj- tunk, és magyar szakembere- ket bocsátunk Irak rendel- kezésére. Megállapodás jött létre, hogy a magyar szállítá- sok és szolgáltatások fejében Irak túlnyomórésztben olajjal fizet. Magyarország olajat vásárol az Iraki Köztársasá- gtól a korábban létrehozott egyezmények keretében is. Ezen túlmenően mind a ma- gyar export, mind az import árustruktúrájának bővítésé- ről is tárgyaltak.

Az iraki delegáció tagjai megbeszéléseket folytattak magyar külkereskedelmi vá- llalatokkal olyan komplett gyári berendezések és egyéb ipari berendezések vásárlásá- ról, amelyeket Irak gazda- ságfejlesztési programjának realizálásához használhatnak fel. A most aláírt kormány- közti egyezmények alapján rövidesen létrejönnek a ma- gánjogi szerződések is. Tárgyaltak iraki termékek el- adásáról, s ennek eredménye- ként az iraki delegáció veze- tője szerződést írt alá iraki olaj ez évi szállításáról, do- hány és dohányipari termé- kek eladásáról. Megállapo- dtak magyar konzervgyár vá- sárlásában is.

Gyorsul a nagyberuházások üteme

Az Építésügyi és Városfej- lesztési Minisztériumban mi- niszteri értekezletet tartot- tak. A többi között értékel- ték az ÉVM-vállalatok idei eredményeit, s a tapasztala- tok alapján — a kedvező és a kedvezőtlen tendenciák mérlegelésével — elemezték az év végéig előirányzott fel- adatok teljesítésének lehetőségeit.

A tanácskozáson megállapí- tották, hogy az ÉVM építő- ipari vállalatok termelése az első félévben a népgazdasági és a vállalati tervekben elő- irányzott ütemnél is gyorsab- ban fejlődött. Javult az álla- mi lakásépítés ütemessége: az ÉVM-vállalatok ebben az idő- szakban 13 százalékkal több új otthont adtak át, mint a múlt év első felében. Az épí- tésszerelési termelés növeke- dése még nem érzékelteti azoknak a központi intézkedé- seknek a hatását, amelyek a népgazdasági egyensúlyi hely- zetnek javítását, s elsősor- ban a beruházási piac stabili- tását célozták; a korábban megkezdett beruházások ugyanis még mindig sok mun- kát adnak az ÉVM-vállala- toknak.

A megrendelőknek, tehát az

építőelőknek, beruházóknak az igényei viszont már a meg- változott piaci viszonyokat tükrözik. Az év első felében ugyanis 19 százalékkal keve- sebb megrendelést kaptak az ÉVM-vállalatok, mint tavaly az azonos időszakban. Az épí- tési kereslet struktúrája is változott. Az átlagosnál job- ban csökkentek a mezőgazda- sági és a vállalatok ipari és közműberuházási megrende- lései.

A korábbi megrendelések felülvizsgálása alapján a be- ruházók a megbízások egy részét visszavonták, vagy az építési ütem lassítását kér- ték. A megrendelések mér- séklődését az ÉVM-vállalatok más beruházási munkák gyorsításával, az erők átco- portosításával az idén még ellensúlyozzák.

Az idei feladatok várható teljesítésének elemzése alap- ján számítani lehet arra, hogy az ÉVM építőipari vállalatok a népgazdasági tervben elő- irányzott egyedi nagyberuhá- zások és a fejlesztési kölcsön- nél megvalósuló állami beru- házások idej programját elő- reláthatóan több mint 100 millió forintnyi építési mun- kával teljesítik túl.

HÍREK

Százéves fennállását ünnepli az Iparművészeti Múzeum

Száz évvel ezelőtt, 1872-ben szavazott meg az országgyű- lés 50 ezer forintot, hogy az 1873-as bécsi iparművészeti vilákiállítás anyagából vá- sároljon a magyar állam — főként korabeli — műtárgya- kat. Ez vetette meg az alap- ját az Iparművészeti Múzeum- nak.

Húsz külföldi vendéget — a nagy európai iparművészeti intézmények vezetőit — hív- tak meg az október 17-től 21-ig tartó jubileumi ünnepségre. Az európai iparművészet remekait a múzeum legszebb tárgyaival reprezentálja az egyik, a mai magyar ipar- művészet javát szemlélteti a másik, ez alkalomból meg- nyíló kiállításuk. Az utóbbiit egyébként egy sorozat nyitá- soknak tekintik, amely fo- lyamatosan tükrözi majd a jelen kor iparművészetét. Né- hány igen jelentős restaurálás is folyik a centenárium mel- lő ünnepségre.

A lipcsei nemzetközi könyv- kiállításán harminc ország nyolcszáz könyvét állították ki. A Móra Kiadó könyve, A kiskakas gyémánt félkorpája ezüstérmét, az Európa kiadá- sában megjelent Mongol nép- mesék, a Fia váró Öregapó ok- levelet nyert. Oklevelet ka- pott a Corvina Budapest En- ciklopédiája című kötetét és a Kossuth Kiadó Közgazdasági Kislexikonja.

A LEGTÖBB KÁVÉT a vilá- gban a svédnek isszák. Egy svéd statisztika szerint évente fe- jenként átlag tíz kávét vá- sárolnak. Sorrendben ezután — a statisztika szerint — a dánok, norvégok és a finnek követ- keznek.

Fokozatosan feljutták a 8-as számú országos főközle- kedési útvonalat. Ezekben a napokban fejezik be az Öskü- től a főúfi elágazásig terjedő szakasz korszerűsítését; így a megehatártól Veszprémig már új burkolatú úton halad- hatnak a gépjárművek.

MÁGNESKÉNT vonzza a villámokat a moszkvai televi- zió 537 méter magas adótor- nya. Leggyakrabban az 500 méternél magasabbban levő al- katrészekbe csap be a villám. Az adótorony jó földelés révén károk nélkül viseli el a villám- csapásokat.

Húsz éve helyezték át a Bá- bolnai Állami Gazdaságból a lipicai lótenyésztet a fajta eredeti tenyészhelye adottsá- gainak megfelelő természetes környezetbe, a Bülk-fennsík- ra. Ezalatt 1500 lipicai csikó neveltek a csipkés kúti telepén, ahol azok az időjárás viszon- táságait jól tűrő nyergeslo- vakká fejlődtek. Egy-egy lipi- cai csikó ára 160—200 ezer fo- rint között váltakozik.

Három új lakótelep helyét jelölték ki Szombathelyen. Ezekben a területeken az évez- red végéig 18 ezer új lakást létesítenek.

Mézeskalácskaland gyomorrontással

A Százhalombattán ven- dégszerelő Déryné Színház örízetlenül hagyott kellék- táról nyolc 16 és 17 év körü- li ipari tanuló elcsente a kel- lék mézeskalácsot. A süte- ményt csak külsejében utá- zó, egyébként nem túlságosan kellemes ízű, különféle mű- anyagokból készült „csme- gét” a pákosztos fiatalok megették; az ennek nyomán jelentkezett rosszullét miatt a budapesti Korányi Kórház mérgezési osztályára szállított- ták őket.

Előnyösen fejlődnek az osztrák—magyar kulturális kapcsolatok

Dr. Fred Sinowatz osztrák oktatásügyi miniszter a Nem- zetközi Lenau Társaság elnö- kéként részt vett a társaság Sárospatakon rendezett idei ülésén. Az osztrák állam- férfi az MTI munkatársának nyilatkozatot adott, amelyben hangsúlyozta, hogy Ausztria és Magyarország kulturális kapco- solatai — jóllehet, azokat a második világháború óta nem helyezték szerződéses alapa- r — előnyösen fejlődnek. A mi- niszter jelentősnek ítélte a bécsi Collegium Hungaricum tevékenységét. Ausztria is ter- vezi kulturális intézet meg- nyitását Budapesten, e cél- ból építészeti pályázatot ír- nak ki.

Fred Sinowatz hangozta, hogy a két ország egymással határos területei között kitűnő kulturális kapcsolatok alakul- tak ki. Mindenekelőtt Bur- genland, de Stájerország is si- kerrel teremtett ilyen kapco- slatokat a szomszédos magyar megyékkel. A legutóbbi példa a közösi közös kultúrtörté- neti tanácskozás volt.

Szeretném megemlíteni az Osztrák—Magyar Társaság levéltevékenységét is — folytatta a

miniszter —, amely magánkez- deményezésből törekszik a két ország kapcsolatainak fejlesztésére, s a tevékenységében az osztrák állami szervek teljes támogatását élvezi.

A Nemzetközi Lenau Társa- ság tevékenységét méltatva, az osztrák oktatásügyi mi- niszter emlékeztetett rá, hogy magyar, osztrák, román, ke- let- és nyugatnémet, lengyel igazolvány és szovjet ger- manisták, irodalomtörténészek immár évek óta rendszeresen találkoznak. Mődjük nyílik a Lenau-kutatásokon túl közös érdekű irodalmi kérdések megvitatására is.

ÖSSZEDŐLÉSSEL fejegetek a milánói dómnak. A drámai be- jelentést a milánói városi tanács tette, amely lezárta a for- galom elől a világhírű épületet környező terület. Állítólag a megnövekedett városi vízfo- gyasztás csökkentette a talaj- víz szintjét a dómnál, s ez magával hozta az épület súly- lyosodását. A dómnál órán- ként elhaladó hétézer jármű az állandó rezgéssel további ká- rokat okoz, a járműforgalom beállítása ezért vált szükségessé.

zseti HÍRADÓ

SAJTÓSZEMLE
Kiadja:
az Igazságügyi Minisztérium
Év. Országos Parancsnoksága
Budapest V. Stéindl
utca 8.
Szerkesztő:
a szerkesztő bizottság
Szikra Lányomda